

Vol. 5 - 1912

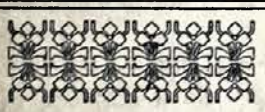
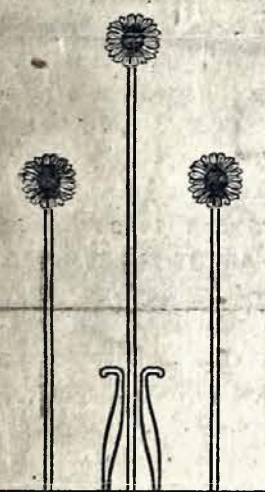
Орган Руського Народного Союзу в Америці

СВОБОДА

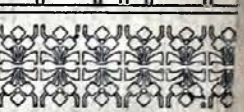
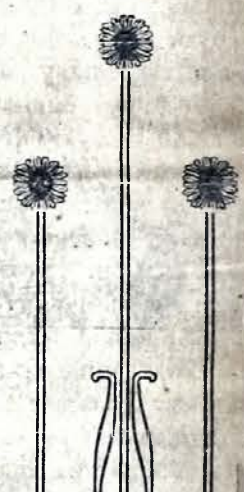
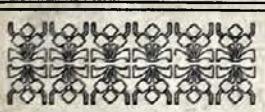
SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 4 СІЧНЯ 1912. ЧИСЛО 1.

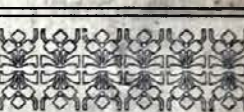
VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JANUARY 4, 1912. No. 1.

Христос
Раждає ся!

Веселих
Сьвят!

РІЗДВЯНА НЕСПОДІВАНКА.

Тихо падав сніг, вигладжуючи острі кінці дахів, проглочуючи вулиці, а старі і дерева вкриваючи білим ковром, як се тільки може робити на па остра, північна зима. У середині міста, де знаходяться великі купецькі будинки і торгівлі панувало оживлене життя. Потоки світла, виливаючіся крізь величезні виставові вікна, на вулицях то тут, то там прилипали грубі платки снігу, неначе хтось кидав кусочками вати, освітлювали дороги і кінники, крізь які поспішно вешталися люди. Всякий двигав щось у руці: пакети, пакки, пакетики. Санки, поводи, повозки, тягарові вози безупинно котилися то сюди, то туди, відкидаючи від білого снігу наче сірі, брудні плями. А понад усім тим галасом, неначе в повітрі, чулося святоточну нетерплячку, очікування, настрій. І сей святоточний настрій був власне тою пружиною, що уділяючи людям, казав їм забути на всі неогоди і прикраси сніжної метелиці.

Гамір, шум і крик, який звичайно панує у такі дні в великих склепах, доходив аж до приватного бюро власника. Великий передпокій, тапетовані двері та важкі портієри значно його ослаблювали. Однак все таки у багато пристроєній конторі мимоволі можна було набрати переконання, що в найблизшій сусідстві знаходиться розбурхане, шалюче море. В суміжній бюрі заряду раз у раз дзвонили телефони, раз у раз чути було голося урядників. Однак весь сей гамір і шум, здається, зовсім не перешкоджав стрункуму мужчані, о темній, місцями уже сивіючій бороді. Правдоподібно він уже звик до того і тому спокійно сидів у шкіряній фотели перед величезним бюрком. Його рука держала запалене цигаро, а очі у задумі сіддали піднімаючи ся з нього спні хмарки диму.

Він важко зітхнув, А потім підвів ся, стріпав попів у мосязний тарільчик і сказав: „Мусить так бути! Найтяжше було рішити ся; се, що ви, дорогий пане Гельмгольд, відняли мені увесь труд і вступні турботи, се не забуду вам ніколи!“

Сей, до кого були звернені ті слова порушив ся несупокійно на своїм стільці. Окружене і доходячий сюди гамір денервували його.

„Прощу лиш не перецінювати дрібної прислуги. Я знав про ваш замір в припадок допоміг мені. Коли дійсно щось має ся зробити, то як раз тепер; і чи не дивно. Літами глядів я за чимсь відповідним для вас і як раз перед святами нагодило ся. — Чи вільно буде мені побачити ся з панною Оленою?“

„Я трохи побоюю ся, чи не над її сили буде отся несподіванка; уже довгий час, як моя жена не згадувала вже про се. Правдоподібно побоювала ся мого опору“.

„Се буде найкрасніший різдвяний подарунок, який ви її тільки зможете зробити!“, відповів Гельмгольд сердечно.

„На всякий случай видає ся мені се відповіднішим дарунком, як кусочок золота або якесь мальовило, що ви її звичайно давали і що вона приймала без найменшої ознаки радості. Відна жінка! Се були дуже сумні дні, які нам приходило ся переживати по смерті нашого одинака“.

„А я впевнюю вас, що від тепер усе змінить ся. Побачите!“ — відповів встаючи Гельмгольд. „Смерть нашого Мизаса, моя слабкість, тяжка операція Олени — удар за ударом, а один важкіший від другого! За останніх десять літ ми дійсно радували ся тоді, коли вже Різдво минуло

ся. А і днесь здіймає мене страх, такий важкий страх, старий друже, начеб приходило ся здавати який тяжкий іспит! Як вона се прийме? Днесь, по тільки роках, зовсім не упереджена, не приготувана!“

Гельмгольд приступив до нього і приязно положив свою руку на його рамя. „Я зовсім не обавляю ся! Я знаю аж надто добре паню Олену та її золоте серце! Лиш відвага, відвага, приятелю! Маленьство є пориваючо гарне і сейчас вираде ся в її серце і душу“.

„Однак чи годило ся нени в такій важній справі рішати самому?“

„Зовсім природно!“

„А коли се скінчить ся нещастем?“ Правний дорадник засміяв ся весело.

„Нічо, зовсім нічо не є пригтоване; ні моя жінка, ні —“

„Але головна річ, се місце, а се-го ніколи не бракне у пишній віллі Кравс. А крім сего видає ся мені зовсім пожаданим, щоб поважана до бродійка дійсно зворушила ся аж до найглибших глубин. — Жаль мені лиш, що не буду міг бути свідком тої сцени“. Гельмгольд глянув на годинник і з поспіхом сягнув по футро і шапку. „Боже, таж се вже пізно! Мушу йти. А коли має „несподіванка“ явити ся тут?“

„Звичайно обдаровуємо наших людей около девятої години а доперва по тім самих себе“.

„Усе піде гаразд, не журить ся; моя жінка взяла на себе відповідальність за бездоганний транспорт і доставку“.

Властитель склепу підвів ся і відпровадив друга до дверей. Тут ще раз сильно стиснув йому руку. „Дякую, дуже дякую!“

„Веселих свят! Вірте мені, що не пожалуєте сего ніколи!“ Ще одно стиснення рук і адвокат поспішно вийшов на вулицю.

Макс Кравс у важкій задумі сів опять на кріслі. Узняв зі стола фотографію і пильно став оглядати образ гарного, чотирілітнього хлопчика. Очі зайшли йому слізами і він відставив опять фотографію, кинув скоро оком на портрет гарної жінчини, висячий побіч бюрка, і важко похилив голову на руки. Пукав до дверей збудило його з сумних дум.

Підчас коли відбувала ся отся розмова в бюрі властителя гуртової торгівлі, його жінка пильно порала ся за домовим хазайством. Пишна віля блистала чистотою. У гостинній стояли дві украшені ялинки, а столи угинали ся під всілякими дарунками. О п'ятій годині вона приняла поважне число бідаків, обдаровуючи їх повними кошами їди і всіляких дарунків, щоб і їхні діти могли тішити ся Різдом. Упоравши ся з тим звільна пішла сходами, на гору. Перейшла сідпальню і хвилину, нерішучо задержала ся перед дверима.

Все ще тяжко приходило ся їй переступити поріг тої кімнати, яка майже завжди була зачинена. Тут пустував колись її синок, аж доки нежданна слабкість протягом трьох днів не скосила молоде життя. Днесь, по тільки роках, на саму згадку пережитого, защемило важко серце і вона з розпучкою стиснула руками голову. За мить однак, зібравши усе рішучість відчинила двері. „І як, Марійко, усе в порядку?“ запитала входячи.

Старенька пістунка, що колись бавила її сивка, зустріла її з заплаканими очима. „Все в порядку. Лиш все переставляла“.

Олена кивнула притакуючи голову, несподібно відповісти слово.

Мовчки вийшла з своєю вірною повірницею у малу спальню. Нічо тут не хибувало, нічого не бракло, чогоб потребував до вигоди або розривки малий пустій.

„Дуже гарно“, похвалила Олена. „А тепер ще лиш одно. Власне тому що ви Марійко так дуже любили мого пустунчика, звертаю ся з тим до вас. Тільки через мого чоловіка, який так важко відчуває пустку у просторім нашій домі, який так пристрасно любить діти, рішила ся я нарешті на цей сей важкий крок. Чи можете мені і в будучности?“

„З душі і серця —“ більше не могла вимовити.

Олена утомлена, сіла. „Яб була воля взяти хлопчика“, почала тихо, „але не хотілося мені вічно мучити мого чоловіка згадкою про нашу болючу страту. А маленька Олеся таке миле дівчатко. Заступимо її родичів, яких важка судьба забрала її так вчасно“.

„То і батько і мати не живуть?“

„Опійкун її говорив, що живе лиш кілька і то далеких свояків. І вони суть так убогі, що годі їм заняти ся сирітками. Батько вмер в наслідок нещасного случаю, а в місяць потім пішла за ним мати, даючи жите дівчині. Сиротята пішли в опіку до бабки, яка померла минувшого тижня“.

„А де поділа ся друга дитина?“

„Мені наймиліше булоб, колиб я була могла забрати обоє. Однак, як мені говорено, що найшли ся якісь бездітні, багаті люди, і сі взяли хлопчика за свого. А по друге — се хлопчик, і я хотіла опадити мужови сумні спомини“.

„Прощу пані, повіз же готовий“ — сказав входячи служачий. Він, як і вся домова служба, був втасмичений в план.

„Іду вже“. Олена підняла ся і при помочи Марійки скоро злагодила ся до виїзду. З бучим серцем, з душею налятою несупокієм сиділа у повозці і скрізь гамір і передсвятоточний рух скоро їхала на передмістє.

У гарнім прихоській будинку панував святоточний настрій. Святеник вернув власне з вечірного богослуження і був незвичайно вдоволений, що може нарешті віддати малу, десятилітню сирітку у руки нової неньки. Кім з річима дитини поставлено коло візника. Олена старанно отулила дитину і з невисказаною розкошею понесла її до повозу.

„Сповняйте гарне діло, пані. Господь сторицею вам надгородить!“, сказав святиеник прашаючись. І довго у задумі глядів за повозкою аж доки вона не зникла з його очей на закруті вулиці.

Олена осторожно відхилила отулюючий дитину палі і пильно гляділа на личко сплячої дитини, осяяної ангельським усміхом. Неначе телла філя щастя, щось піднесло ся і заповнило її груди і тихі сльози радості побігли по лицю. „Моя ти ангелатко! Буду для тебе доброю ненькою!“ І сі слова зазвучали наче урочиства присяга.

Марійка ожидала паню в передсінку. „Пан є в дома уже від чверть години. Тому піду через кухню“. Цікаво глянула під палі і побачивши рум'яне личко окружене золотим волосом, радісно закликала: „Алеж се правдиве ангелатко!“ Узняла дитину обережно на руки і понесла.

Усміхаючись гляділа в слід за нною Олена. Потім скоро побігла на гору, поздоровила мужа і пішла переодягнути ся. Перший раз від смерті своєї дитини вибрала нині ясний стрій. „Чи ти готовий?“ запитала опісля, підходячи до чоловіка.

„Позасвічує лиш свічки, а сей-

час приходжу“, відповів, звертаючи ся до нної. Його погляд виражав здивоване на вид її білого строю.

„Слухай!“ — сказала, відгадуючи його здивоване. „Слухай, як дзвонять дзвони. І наш біль і сум ми повинні поклати, і у наших серцях повинно радісно задзвонити. Таж днесь Різдво!“

Скоро підійшла до нього, обняла його і поцілувала у високе чоло, поране турботами і журбами. „Я маю для тебе таку гарну несподіванку“, прошептала зворушена і скоро вибігла: „будь ласкав і не утруднюй мене!“ Последні слова сказала в дверех і зникла.

Здивовано глядів в слід за нною. „Що се значить?“ Скоро пішов на долину. Тут, у гостинній уже горіли електричні світила а свічки ясно падали на ялинках.

Численна служба явила ся. Він однак не зводив очей з лиця жінки, яка звучним голосом почала співати коляду. Її лиця горіли, очі сіяли дивним блеском. Якесь зворушене било з цілої її постати. Що вона задумала? питав себе, і рівнож став почувати зворушене. Чи може догадує ся? Неспокійно глянув на службу. Та і сі люди були днесь якісь інакші, не такі, як звичайно. І їх очі з палючим несупокієм мацували безупинно від него до жінки і наоборот.

Урочисті звуки коляди замовкли.

Олена дала знак чоловікові. Разом стали розділювати поміж службу пригтовані дарунки. „А де Марійка“, запитав, оглядаючись за нною.

„Вона просила о те дуже, щоб її дарунок дати опісля“, сказала Олена, підводячи чоловіка до столика з ручними жіночими роботами. „Мій найголовніший дарунок ще не є тут“, сказала, притулюючи ся до нього.

„І мій дарунок для тебе, рівнож ще не наспів“, відповів він поважно. „Не розумію, де...“

Служба нараз замовкла. Ся раптовна тиша спонукала його скоро обернути ся і він побачив, що усі товплять ся до дверей.

„Що стало ся?“

Олена обняла його за шию і гляділа з любовію у його очі.

„Нехай лиш ідуть, вони не хочуть мішати нам. Знай, що я зважала ся на щось великого. Я не могла довше глядіти, як тасна нудьга і сум їли твою душу. І тому я рішила, за те, що ми колись утратили, за — те —“

„Олено, ти — ти? Ти се зробила?“ закликав догадуючи ся усього. А вона уже миттю вибігла з кімнати до сусіднього покою і нараз явила ся з поворотом на порозі. На руках держала ясноволосе дитятко, усе покрите повению корунок, яке збудивши ся щойно зі сну, товстими рученятами терло сині очі.

„Любий“, промовила крізь плач дріжущим голосом, „маленька Олеся просить для себе о твою вітцівську любов“.

Наче ополомлений важко спер ся о стіну маючи ледви на стільки сил, щоб не впасти. „Олено“, заговорив.

„Лиши мені дитину!“ закликала з розпучкою не розуміючи його. „Тут пусто, самотно, сумно! Я не видержу довше без дитини! Лиши мені її, лиш, прошу!“

Ні одно з них не чуло, як на долинні заїхав перед віллею повіз. Ні одно з них не бачило, як якась жінка подала служачому дитину.

Олена піднесла до чоловіка держане у руках маленьство.

А він глядів на обоє крізь сльози наче крізь мрак. І нараз розчинив рамена і кріпко обняв обоє, жінку і дитину. — Обоє не говорили ні слова.

І вони не бачили, що двері до кімнати тихо відчинилися. Служачий, за яким стояла незнайома жінка і уся домова служба, обережно поставив на землю дволітнього хлопчика убраного у білу суконочку. У руках він держав галузку зеленої смеречини. Незакома шепнула йому щось до уха.

І сьміло хоть незручно хлопчина пішов у перед махаючи галузкою і голосно викликаючи: „Тата! — Мама! — Андрусь іде!“

Олена на звук сего голосу скоро обернула ся. І булаб випустила держану на руках дівчинку, колиб її чоловік не був її скоро піддержав.

„Отсе знова мій різдвяний дарунок для тебе, моя Оленко! Андрийко прийшов просити о твою материнську любов! Тепер маємо аж двоє дітей. — Ясні сльози станули у його очах і він скоро схилив ся до відважного хлопчика і сильними раменами підніс його у гору.

Дитина засьміяла ся весело кличучи: „Сце, сце!“

„Мій дорогий, що се означає?“ Але рівночасно мимоволі простягли ся її руки до хлопчика, начеб хотіли захистити його перед невидимими ворогами.

„Се означає, Оленочко, що ти подарувала мені на Різдво дівчинку, а я тобі хлопчика. Тепер будемо мусіти задержати їх обоє, або —“

„Ні! Ні! закликала пристрасно, хапаючи хлопчика за руку і цілуючи його горячо. „Ми задержимо обоє. Вони такі гарні! Чи не так? Але як називає ся малий?“

„Андрейко Пфайфер. Гельмгольц уже здійав усі вимагані правні формальности, щоб ми могли хлопчика прийняти за свого.“

Олена гляділа здивовано на чоловіка. „Що кажеш?... Дивна і недостижима є воля Господа. Бо Олеся — се сестра Андрийка“.

Здивовано глянув на жінку. „Мій приятель говорив мені прецінь, що дівчинку взяв якийсь св'ященик...“

„Се правда. Але сей св'ященик взяв дівчинку на мою просьбу, для нас“, відповіла.

„Дивна Божа воля!“ І горячо притиснув хлопчика до своїх грудий. Був до глибини зворушений. Його очи гляділи з любовію на жінку, яка впокоювала розплакавшу ся дівчинку. „Подвійна благодать для нас, подвійна благодать для сестри і брата. І я дуже тішу ся своїм різдвяним дарунком. А ти, Олено?“

Підняла очи і глянула йому в лице. „Слава во вишних Богу, а на землі мир“, прошептала тихо. А по хвилині додала: „Так, найдорозший, серед стільки щастя вернула ся мені відвага до життя, вернула ся надія“.

Переклад з німецького
А. Ц.

Прийдіть в поміч „Рідній Школі“.

Понизше печатаємо відозву, надіслану нам від управи Краєвого Шкільного Союзу у Львові, що завідує фондом Рідної Школи в Галичині. Горячу просьбу заряду сего шкільного фонду поклали ми за наголовок отсєї статі і маємо повну надію, що наша американська суспільність не перейде до порядку денного ані над словами надісланої відозви ані над змістом отсего нашого пачлику.

„В школі наша будучність!“ — такий клич лунає широким відгомном по всіх землях, заселених русько-українським народом. Наш нарід прийшов до переконання, що без своїх рідних шкіл йому не бути господарем на своїй питомій землі. Нема у нас своєї рідної школи, нема й будучности. Нарікаємо на Ляхів, нарікаємо на Москалів, нарікаємо і на Мадярів і на Румунів, а не бачимо, чи не хочемо бачити, що са-

мим тільки наріканем не дібеємо ся лучшою долі. Ми маємо навіть претенсію, щоб увесь цивілізований світ станув по нашої стороні, у нашої обороні, щоб зашпигував проти тих насильств, які над нами доконують ся з боку нахабних і безсердечних сусідів-опікунів, — а забуваємо на звісне „моральне“ правило: в політиці нема сентиментів! Хто не вміє обороняти себе сам, хто з поля битви стрімгелов втікає, хто не вміє жадати, а тільки жебрає — тому теперішній цивілізований світ може подати лиш одну раду: гинь! пропадай! На світі нема місця для плаксив!... У старинних Спартиців був такий звичай, що немичні і слабосилі діти кидали зараз по народженню в глибоку ріку і топили, бо з таких слабовитих дітей не надіяс ся ніхто ніякої помочи. Вже ті старі Спартиці знали, що світ належить тільки до сильних і відважних, що слабодухи не мають місця на землі!

На нашої Руси є дуже багато таких, котрим здаєть ся, що вони уродили ся лишень на те, щоб другим служити. Так воно є в старім краю, так і тут в Америці. Свідомі одиниці марнують своє здоров'я над просьвіщенем нашого мужика, а він собі байдує! Віддай йому своє здоров'я, віддай і житє, а він ані вусом не моргне!... Се вже така вдача! — кажуть. Ой справді, що та вдача нашого посіслства не заслугує на похвалу, бо такою вдачею не почванить ся мабуть ніякий другий нарід на світі!...

Велике щастє для нас і для нашої будучности, що поміж тими міліонами темних мас, які замешкують наші землі, находить ся шнор громада одиниць, котрі дивлять ся на світ не очима рабів, але очима людей свободних. Ся свідомо громада провідників темного народу збільшаєть ся з року на рік і то в досить прискоренім темпі. Хто прим. порівнає голшцько-руські обставини 60-тих років минулого століття з обставинами теперішніми, сей прийде скоро до заключення, що у нас за сей стосунково короткй час зробило ся дуже много! А хто се зробив? — Шк о л а! Доки у нас не було своїх шкіл, доти наші наріди „валяли ся по світі гнилою колодою“. Бо, скажіть люд добрі, яка користь могла бути для Руси з тих „інтелігентів“, котрі навіть у своїм домі говорили чужим, незрозумілим народом язиком?... На стали згодом інші, відрадніші часи. Прийшов Шевченко, Котляревський, Шашкевич, Федькович, Франко — і пов'язало на Руси животворним духом. Мало-помалу нарід починає скидати полу-ду з очей і починає жити своїм питомим житєм. Настало відродженє!

Чи знайдесть ся на світі один свідомий Русин, який не тішив би ся відродженем своєї, славної колись вітчизни? — Певно ні! А коли так, то не повинно бути на світі ані одного свідомого Русина, котрий не приложив би своєї руки до сего відродженя! При кожній великій будові треба багато всіляких робітників: і мулярів і теслів і столярів і блахарів і ріжних помічників. Таке воно і з нашим відродженем. Один дає свій талант, другий дає гроші, третій пораду й розраду, а не один жертвує навіть своє житє! Хто нічого в тій справі не робить, сьому доля уже заздалегідь каже: гинь! пропадай! Для трупів нема місця поміж живучими людьми!

Треба признати, що у нашої старій вітчизні таких „трутів“ вже щораз менше. Налякали ся сего наші „найсердечнейші“, таї давай відумувати легенди про „пруське маркі“. А ті „пруське маркі“ дивують справді не одного щирого Русина. Возьми до рук якунебудь старокраєву часопись, то не можеш начудувати ся, як наш бідний нарід може складати на всілякі народні інституції такі поважні суми. Не инакше, а бідні людська прихильні наренні до переконання, що тільки „в своєї хаті своя правда і сила і воля“.

Наші галицькі братя заінтересували ся тепер найбільше своєю рідною школою. Не можна сказати, щоб в галицьких школах не вчили руської мови. Її вчать і в школах народних і в польських гімназіях у східній Галичині, але як вчать і чого вчать?... Сам простий нарід побачив, що йому з такої нібито руської школи і з такої науки не мати ніякого хісна. Руські селяни почали домагати ся від правительства руських, а не якихсь-там утравістичних (польсько-руських) шкіл. Та тут показало ся,

що австрійське правительство дивить ся на Русинів через польські окуляри. Русинів знає правительство тоді, коли прийдесть ся стягнути з них грубі податки і рекрута, але як прийде дати Русинам прим. якусь гімназію, тоді — adieu meine Herren!, або: ідіть собі з тою справою до Поляків! Таке поведене віденських рішачючих кругів з колишніми „Тирольцями Сходу“ — обурює до краю кождіснького Русина, але що може вдіяти безборонний чоловік перед наставленим багнетом?... Не було ради, таї Русини постановили кріпко взятися до закладання руських шкіл своїм власним коштом. Провідники народу забрали ся до сього діла вельми обережно, але з великою надією на відповідні успіхи. І ся надія не завела! Отворено одну приватну гімназію, відтак другу, третю... Хлопи рушили ся, мов пчолу в уліку. Треба було закласти не тільки дальші нові гімназії, але й ріжнородні курси підготовляючі, а навіть звичайні народні школи для наймолодших дітей. Хоч при закладанню тих шкіл Поляки кидали під ноги Русинів як найтяжші колоди, то „почтиві рускі люде“ не дав таки збити ся з пантелику і вотревав на своїм становищі гордо і непохитно аж до нинішнього дня!

Якби не те, що наші наріди такий убогий (у нас нема капіталістів!) і якби не те, що тогорічні жнива (а се ціла надія наших селян-бідаків) вишали як найгірше, — усі ті приватні руські школи не потребували би журити ся своєю будучністю. Та прийшло лихо, якого ніхто не передвиджував, і наші братя-бідолахи сьте тепер приневолєні витягати руку до своїх заморських родимців і клекати зі сльозами в очах: **Братя, допоможіть! Не дайте упасти тим нашим рідним школам, котрі заснували ся для нашого спільного добра з таким кольосальним накладом праці і гроша! Ратуйте молоде руське покоління від загибелі, а враз з тим ратуйте і нашу народну честь!**

Кого з нас не зворушить ся горяча просьба, особливо тепер, підчас величавого празника Христового Різдва? У нас є хороший звичай, ходити в часі Різдважних Сьвят з колядою по хатах. Призбирані з коляди грошечки ідуть за всігди на якусь гарну, благородну і богоугодну ціль. Найбідніший навіть чоловік не прожне з під вікон свого дому веселих колядників. Кожний Русин почуває ся до обовязку дати якусь коляду тим, що з нагоди великого празника „прийшли до його хижі засьвіщати йому про народжену Божу Дитинку і пожелати „чесному господарові“ всякого добра на цілий довгий рік. І по наших руських громадах в Америці заховав ся ще сей гарний звичай. Тішать ся бідні людська своїм руським „Крізмусем“ і скидають радо по пару центів на коляду тим, що сеї коляди найбільше потребують. І колиб тільки знайшло ся в кожній нашої громаді кількох охочих колядників — наші галицькі братя були би зовсім спокійні о свої рідні школи! Колиб так усі ті, що читають отей стрічки, скинули ся на коляду для „Рідної Школи“ в Галичині по мізерному „ніклеві“, повстала би з того округла сума 909 доларів! А колиб знов кождіснького руська душа в Америці дала на сью ціль одного цента, виїшла би ще гарнійша квота, бо аж 5.000 доларів! Подумайте собі, Дорогі Читачі, яка то велика втіха настала би між дітьми з руських приватних шкіл, якби так ся дітвора дістала від своїх заморських родимців п'ять тисяч доларів на ялинку! Якже би ті дітиска раділи! Якби вони благословили тих своїх добродійів, що помогли їм стати розумними та діяльними членами своєї суспільности!

Щож би тут ще більше сказати? як закінчити отсю нинішню статтю?... „Кому Бог в груди дав серце мягеньке“ — як сьмівав колись наш Маркіан — сей не потребує ніякого закінчення, ніяких покліків. Хто розуміє вагу рідної школи для нашого народу, сей з нагоди Христового Різдва не пожалує кілька центів на коляду для „Краєвого Шкільного Союзу“ у Львові. Хтож „у грудях не серденько, а лиш камінь має“, тому вже й сьвячена вода не допоможе!...

Обовязок збираня жертв на „Рідну Школу“ лежить на нашої інтелігенції, а передовсім на наших патріотичних духовенстві. Не відтягайте ся, Веч. От-

ці! Духовні, від сего народного обовязку! Просимо Вас о се в імя народженого Христа і в імя тої нашої бідної дітвори, що потребує як найскоршої помочи. Заохочуйте своїх прихожан до обильних складок на сью благородну ціль і поспішайте зібрані жертви на подану в долі адресу. Гроші можна слати або через „Свободу“, або прямо до Львова: Товариство „Дністер“, — на „Рідну Школу“ (книжочка вкладкова ч. 6800), Lemberg, Austria, Galicia.

В імени усєї руської дітвори, що дре ся сплюмь до сьвітла і поступу, жемаємо всім нашим американським Родимцям веселих і щасливих Сьвят! Христос раждаєть ся! — Славите!

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ НОВОГО КРАЮ!

„Рідна Школа“ все тіпилла ся Вашою памятю та діставала від Вас сьвяточні дарунки. Минувшого року дістали ми від наших Земляків в Америці кілька тисяч корон на коляду і нам лекше стало удержувати наші приватні школи. Сего року наші видатки зростуть подвійно, бо до існуючих приватних гімназій ухвалив наш шкільний з'їзд, що відбув ся 8. грудня с. р. заложити ще 3 руські приватні гімназії, 10 народних руських шкіл в містах та 1 дівочий інститут виховавчий для селянських та міщанських дівчат. Сі школи ми мусимо заложити, бо нам конче їх треба. В минулому році шкільним ми видали на удержанє приватних шкіл понад 178 тисяч корон, а тепер прийдесть ся нам видати 225 тисяч — а все те ми мусимо зібрати з дарів та жертв від всіх українців чи то з Галичини, чи з Росії чи з Америки. А що сего року в нас в Галичині жнива зле вишали через довгу слоту і тутки нарід наш збіднів, тому то наші земляки з Нового Краю зовлять нам посліпшити зпомочию; особливо надає ся до того час Коляди та Нового Року, коли то кожний мимоволі пригадує собі на Рідний старий край, на свою родину та на свій нарід і тоді лучить нас всіх спільна ідея, спільна думка та спільне стремління: визволити ся з ярма. Наші школи причиннять ся найбільше до знищення кайданів, які на нас наложено; тому в імя будучности українського народу кличемо до Вас, наші Дорогі Земляки: **Прийдіть в поміч „Рідній Школі“.** При нагоді Коляди зложіть по кілька центів, а з того повстануть тисячі. Нам конче потрібна нагла поміч, а два рази дає, хто скоро дає!

Бажаючи Вам, Дорогі земляки, щасливих сьвят Різдва Христового, просимо ще раз згадати і на нас, Ваших братів та сестер, що остаеть в чужім ярмі, а стремлять до золотого сонця свободи.

Христос Раждаєть ся!

Краєвий Шкільний Союз — Рідна Школа.

ВСЯКІ ЖЕРТВИ ТА ДАРИ НА РІДНУ ШКОЛУ НАЛЕЖИТЬ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ: ГАЛИЧИНА, ЛЬВІВ, ТОВ. ДНІСТЕР, — НА „РІДНУ ШКОЛУ“ (КНИЖОЧКА ВКЛАДКОВА Ч. 6800).

Товариство український „Боян“
2 в Newark, N. J.

відограє історичну драму в 4-ох актах
„НІЧ ВИФЛЕЄМСКУ“

в Рождество Христове, д. 7. січня 1912.

в церковній галі на Court Str.

Ціни місць: Крісла I-рядні 25 центів, другорядні 15 цент.

Ремісер і дїрігент хорів д. Т. Касьнів.

Початок точно о год. пів до 8-ої вечер.

Просимо всіх щирих Русинів і Русинок з Ньюарк і околиці, а також всі Братства і Товариства Ньюарські о як найчисленнішу участь в тій великій сьвяті. Коли хочете відсьвяткувати весело Рождество Христове то приходіть самі та других беріть на красне представленє „Ніч Вифлеємську“!

Комітет.

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY

Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.

83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the
United States, Canada and Europe.
The only advertising medium. Rates
furnished on application.Entered as second-class matter March
30, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.

„С В О Б О Д А“

журнал для руського народа в Амери-
ці і орган „Р. Н. Союзу“, виходить що
тижня в четвер і коштує:

■ Америці на 12 місяців \$2.00

■ до старого краю на 12 місяців ... \$2.50

■ Америці на 6 місяців \$1.00

Оплачувати газету треба завжди з гори.

Адреса:

„SVOBODA“

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Число телефону 498.

Заява

Позаян п. Дмитро Капітула, голов-
ний президент Р. Н. Союзу уже чує
ся на стільки здоров, що є в силі об'явити
урядоване, тому отсею дорогою подаю
до відома усім членам Р. Н. Союзу та
усім підчиненим відділам, щоби почав-
ши від дня 1-го січня 1912-го року з
усіми справами, звязаними з урядованем
президента Р. Н. Союзу і входячими
в обсяг його діланя, опять звертали ся
до п. Дм. Капітули. П. Дм. Капітула з
днем 1-го січня 1912 обняв свій уряд.

Whiting, Ind. дня 31-го грудня 1911
рону.Іван Мартон,
гол. містоуправління.

Заява.

Деякі люди хотять викликати не-
спокій поміж членами Р. Н. Союзу,
щоби через неспокій і заворушення осла-
бити нашу славу організацію. Пере-
довсім вони мають на цілі перетяг-
нути якесь число членів з нашої ор-
ганізації до других, нам ворожих ор-
ганізацій. Супроти того уважаю своїм
святим обов'язком, як голова кон-
трольної комісії Р. Н. Союзу заявити
публично: так рахунки як і діло-
водство в Руськім Народнім Со-
юзі знаходять ся в цілковитім
порядку. Се саме відноситься і до
перестерігання статутів. Ніхто з уряд-
ників ніколи і ніяк не переступив
ані не переступає статутів і взагалі
до днесь нічо не зроблено такого,
з чого могла б вийти шкода організа-
ції. Навпаки! Коли поміщуване паш-
квілів в „Свободі“ грозило Р. Н. Сою-
зови поважною небезпечкою, сю небез-
печку усунуто через пороблене відпо-
відних кроків.

Проте, Братя Союзівці, не дайте
ся піддурити нікому, а подбайте, що-
би наш славний Р. Н. Союз розвивав
ся і дальше на славу та на пожиток
американській Русі.

Whiting, Ind. дня 30. грудня 1911.

З братським поздоровленням

о. Валентин Балог,
предс. контрольної комісії.

Христос Раждаєть ся!

При нагоді свят Рождества
Христового шлемо усім чле-
нам Р. Н. Союзу, усім нашим
читачам, приятелям і приклон-
никам сердечні бажання: Весе-
лих Свят! — Редакція.

„Слава во вишних Богу, а на
земли мир....“

А вітер віє і віє...

Так сумно якось, сумно дуже.

Білі платки снігу падуть, падуть.
Наче білою габою вкривають тихі
поля, дуги, долини, гори. Як білі
метелики гуляють у воздухах. Мороз.
Чорна ніч лягла на міста і села, по-
крила людське горе і печаль. Замов-
кли стогін і плач у ту святую ніч.
Тихий спокій зійшов на землю.

Далека вітчизна. Рідний край. Кризь
дрібонькі віконця руських хатин, що
ледви-ледви сіріють з під могили сні-
гу, падуть ясні жмути світла і ле-
тять десь геть, далеко, у сніжну від-
дадь.

Село ворухнеть ся. Зпершу малень-
кі громадки, опісля численніші, гу-
стійші. Люди спішать кудись, а усі
прибрані у святоточну одіж. Кругом
самі радісні, щасливі, усьміхнені
твари.

Гей, люди! Кудю?

А он там, де серед ялиць, наче
цвітонька леліє деревляна церковця.
Там спішать усі, де серед п'яними но-
чи ллють ся з вузеньких вікон пото-
ки світла, відки гремять у темряву
ночі радісні звуки коляди:

Бог Предвічний,

Народив ся....

На далекій передній чужині. Чор-
на п'яма залягла землю. У сірій ма-
ленькій хатчині, десь на піддашу, на
далекім передмісті великої метропо-
лії світла, зібрала ся горстка бідаків.
Щоб спільно провести сю святую ніч,
згадуючи далекий, рідний край. Тихі
слози жалю а рівночасно і надії бле-
стять у очах. Тверді, але щирі наче
золото голоси починають стару коляду:

Бог Предвічний

Народив ся....

І так як перед двома тисячами
літ, так і днесь, у сю велику ніч,
злінув Ангел з неба, щоб благовісти-
ти людському родови велику радість:
Прихід Божого Дитятка. І він лине
від хати до хати, заходить під низень-
кі стріхи наших сіл, заглядає у кім-
натки на піддашу, та кличе всякому:
„Слава во вишних Богу, а на землі
мир“.

І слова сі чують бідаки і богачі,
жебраки і царі. А Ангел благосло-
вить усіх, а найдовше задержує ся
над хатками нуждарів, погорджених
і покривджених, відкинутих і потоп-
таних. І сипле у їх душі ясні жемчу-
ги надії і тихого сподівання, шепчучи:
„Слава во вишних Богу, а на землі
мир“....

І ми позбувши ся в отсею хвилину-
в один сей вечір, усіх турбот і не-
взгод, забувши на усі життєві при-
страсти і журби, з душею наливою у
церть надземським супокієм і щас-
тем сідаємо до Святої Вечері, шеп-
чучи: „Слава во вишних Богу, а на
землі мир“....

Сей Святий Вечір. Рождество Хри-
стове! Наймиліші, найсолодші для
людського уха слова. Ціле безкрає
море любови і Божого милосердя. І з

душі мимоволі рвуть ся слова полек-
ші: „Слава во вишних Богу, а на
землі мир“....

І чому ж сі ангельські слова шеп-
чуть ся у нас лиш в сей великий
день? Чому вони не западуть глибо-
ко у душу нашого народа? Не кер-
мують його житєм, його ділами?

Чому?

Чому се велике свято Рождества
Христового не пригадає нам усім, що
сієне роздорів, вражди і колотнечі не
здійснить ніколи сего ангельського
заповіту: „а на землі мир во чолові-
цях благоволеніє“?

Чому ся свята ніч не научить
нас, що ми не живемо на землі по-
те, щоб служити своїм низьким при-
страстям, але по се, щоб стати таки-
ми, аби міг запазувати між нами рай
і добро, „мир і благоволеніє“? Щоб
і наша многострадална Русь отерла
гіркі слюзи, щоб замовк її плач.
Кривавий плач на вид нещасних си-
нів своїх, що помагають ворогам „ма-
тір розпачати“. Чому?

І Ангел Руси, летячи понад на-
шими руськими хатами благовістачи
радість словами: „Слава во вишних
Богу а на землі мир“, втирає слюзи
з очей і молить Божеське Дитятко:

„Благаю Тебе, Дитино Божа св'я-
та, і слюзи свої горячі плю на голі
ноженьки Твої. Ратуй від роздорів і
колотнечі люд руський, Ісусе малий!
Ісусе добрий, в Твій вечір, в Твій
святий Божий вечір! Ютри слюзи
горячі нашому людови, влий у його
душу тихий світ мира і благоволе-
нія... Щоб народ сей нещасний у зго-
ді і мирі зацвів фіялкою на Твоєї
землі. Вислухай молитву мою... Ісусе
маленький... Дитино Божа!...“

Чи чуєте молитву Ангела Руси,
ви всі, що несете роздор у нашу ро-
дину?..

Чи бачите його криваві слюзи?..

І ми маймо надію!.. Син Божий,
зложений днесь у яслах, що прийшов
світло вістити мир і благодать, пі-
шле сих Божих посланців і під нашу
стріху.

І прийде пора, вона вже ось тут
коло нас, коли і наша родина, у ра-
дості, дужими грудьми, без сліз дрі-
жучих, без смутку у голосі, співати
ме пісню радости і побіди:

„Слава во вишних Богу, а на зем-
лі мир і благоволеніє“....

ЮБИЛЕЙНИЙ ФОНД ІМ. МАРКІЯНА
ШАШКЕВИЧА.

Дня 16 падолиста 1911 оснува-
телі зложили в часі оснвання
фонду (гляди ч. 47 з 23 падо-
листа 1911) \$15.00

3 нагоди ювілейного торжества
підчас вечерниць і відправи в
церкві св. Юрія в Нью Йорку
зібрано 29.00
(гляди ч. 50 з 14 груд. 1911)

Дня 25. грудня при нагоді пара-
стасу в руській гр. кат. церкві
св. Ап. Петра і П. в Джер-
зи Сіті, Н. Дж. жертвували:
о. Н. Підгорецький 1.00
о. Й. Чаплинський 1.00
о. П. Полятишин 1.00
о. А. Улицький 1.00
Чесні парохіяни 11.26

Разом \$59.26

Всякі жертви на Ювілейний фонд
імені Маркіяна Шашкевича просить ся
посилати на адресу касієра, S. Jadow-
sky, Box 76, Jersey City, N. J.

о. Й. Чаплинський, пр.

Сем. Ядловський, кас.

Вол. Каськів, секр.

Вифлеемські образці.

(До образців на 7-й сторінці.)

Св'ята дроз і почуте найбільшою
пошани обхоплює душу побожного
мандрівника, який звиджує Св'яту
Землю, йде тими полями і лугами,
на яких, після оповідань Св'ятого
Письма, у перше, серед ночі залунав
ангельський голос, благовістачи убо-
гим пастирям, що власне народило
ся Божеське Дитятко, Спаситель люд-
ства. Під сими мальовничими оливи-
ми деревами тоді, як ще і днесь,
спочивали пастирі на зеленій, шов-
ковій траві, яка все ще живить
численні, пасучи ся на ній отари
овець. І тоді, перед сотками літ, се-
ред погідної ночі залунав нараз го-
лос: „Не бійте ся, бо отсе звіщаю
вам велику радість і благодать для
усіх людей!“

Ходім за пастирями до низенької
стаєнки, з якої вийшло спасенє люд-
ства. Ось перед нами, на досить ви-
сокім горбку, взносять ся мури тої
церкви, яку побудовано над тою ста-
єнкою, в якій народив ся Спаситель
світа. Отсю церкву збудовано в 330-ім
році по Христі на приказ візантій-
ського цісаря, Константина. Се є
правлоподібно найстарша церква на
землі, яка днесь стоїть. Недавно пе-
реведені досліді виказали, що отсея
церква без ніяких змін виглядає ще
днесь так само, як її перед 1578-ма
роками збудовано. З надвору, а і на
нашій образці з самої церкви видно
лиш самий дах і нахочає ся на ній
два хрести. Отсе, що докруги цер-
кви, се суть окривуючі її монастирі
Вірмен і Греків, яких мури з усіх
боків окривують св'ятиню.

На 7-й сторінці отсего числа ми
подали нашим читачам отсі два образ-
ці, іменню „Поле пастирів“, так як
воно виглядає днесь та зверхній вид
церкви з окривуючими її монастиря-
ми.

Buffalo, N. Y. — Black Rock.

Бі втерці, дня 9-го січня 1912 р.,
в третій день Різдвяних свят

В пам'ять 100-літніх роковин
уродин Маркіяна Шашкевича.

спільним заходом і сполученими си-
лами місцевих Товариств: „Бояна“,
„Драматичного кружка ім. Івана Ко-
тляревського“, товариства „Заокеан-
ська Русь“, Братства св. Івана Хре-
стителю ч. 15 Р. Н. Союзу, Сестрицтва
Непорочного Зачатія Преч. Діви Ма-
рії, Читальні „Просвіти“ і Товари-
ства „Руська Банда“

відбудеться

о годині 7-й вечером в церкві св. Ів.
Хрестителя заупокійна панахида за ду-
шу бл. п. о. Маркіяна Шашкевича.

О годині 8-й вечером на гали п. Вол.
Куцевича при улиці Grant ч. 930,

Концерт

з слідукою програмою:

1. Вступне слово — о. Лев Сем-
братович.
2. „Тебе поємь“ * * * — мі-
шаний хор.
3. Відчит про жите, діяльність
і заслуги о. Маркіяна Шашкевича —
о. Олекса Пристай.
4. „Ой зійшли ся всі бурлаки“
народна пісня — мужеський хор.
5. „В світ за очі“, поезія Бог-
дана Лепкого — віддеклямує п. Ма-
рійка Маласт.
6. „Рідна мова“, слова о. Маркія-
на Шашкевича, музика о. Ізидора
Воробкевича — жіночий хор в супро-
воді фортеп'яну.
7. „Підлісе“, поезія о. Маркіяна
Шашкевича — віддеклямує п. Онуф-
рій Гриньків.
8. „Веснівка“, слова о. Маркіяна
Шашкевича, музика о. Віктора Матю-
ка, — сопранове сольо в супроводі
фортеп'яну відєспіває п. Варв. Качор.
9. Привітні промови.
10. Руський народний імн — ко-
лади.

Вступ 25 центів.

Весь дохід призначений на бідних
учеників і учениць руської школи ім.
о. Маркіяна Шашкевича у Львові.

Новинки.

Пращане старого і привитане нового року в Нью Йорку і околиці. Вибилла 12-та година вночі (з неділі на понеділок) і розпочався сейчас правдиво пекольний галас: свищать та ревуть безчисленні сирени фабрик і пароплавів, гудять на вулицях труби в устах молодіж, розносять ся гук всіляких імпровізованих бубнів (понайбільше із старих бляшаних начинь), людська горлають, регочуть ся, скачуть, шаліють... Сям і там чути громовий відгук динамітових вистрілів... Така котяча музика триває повних 20 минут, відтак всьо нараз затихає. Старий рік зійшов зі сцени, щоб зробити місце своєму молодому товаришови.

По засуді Мак Намарів. Джон Д. Фредерікс, дістрікт атторней з Лос Енджелес, Кал., що — як відомо — був головним обжалувателем (уряд дістрікт атторного в Америці рівнозначний з урядом державного прокуратора в Австрії) засуджених братів Мак Намарів, опублікував сими днями свої помічення дотичні сеї справи, а крім того візав всіх чесних членів робітничої юнії, а з осібна президента тоїж юнії Самуїла Гомперса, щоби вони допомогли вишукати всіх учасників звисних динамітових замахів і тим способом привернути давню славу своїй організації. Згаданий Фредерікс висловив ся, що Гомперс „міг би розпечатати уста Мак Намари“ і міг би кинути багато світла на сю, ще доси не зовсім вияснену справу. Усіх членів робітничої юнії поділив Фредерікс в відношенню до справи Мак Намарів на чотири класи. До першої класи належали ті люди, котрі вірили, що справа Мак Намарів, без огляду на те, чи вони винуваті, чи ні, нанесе сильний удар організації і позвільти лікувати ворогам робучого люду. До другої класи належали ті, котрі були певні, що Мак Намари невинні. До третьої класи належали такі члени, котрі збирали датки на оборону обох засуджених братів по часті з симпатії до них, а по часті в тім пересвідченню, що правда і справедливість не дуже на тім потерплять, як обжаловані брати зайдуть ся на вільній стопі. По признанню винуватих усіх ті три класи неначе вилетіли в повітря. Найсимпатичніший з усіх, то члени сеї третьої класи і у тих власне членів належить шукати спасення і підпори для будучности юнії. Члени четвертої класи — так каже дістр. атт. Фредерікс — не тільки знали, що Мак Намари винуваті, але вони були їх співвинуватиками. Вони підмовили їх до злочину, вони підготувляли для обох братів замах, одо-бляли їх і приплескували їм тихцем. Вони нібито перші виступили ся обох злочинців і кинули на них каменем обурення по їх признанню, але в душі лютили ся ним: не за те, що були винуваті, але за те, що до вини признали ся. Отсеї люди — говорить дальше Фредерікс — вуть властивими ворогами робітничої юнії і їх треба конечно пізнати та повикидати раз на завше з рядів чесного робучого народа. Своєю апеляцією до всіх тамучих членів робітничої юнії кінчить Фредерікс так: „Ідїть до своїх провідників і в імя вашої власної справи присилуйте їх піти до Мак Намарів та видобути від них імена тих, що були моральними винуватиками заподіяних злочинів. Справедливість вимагає, щоби винуваті були відповідно покарані, а хто не хоче вимести сьміття з власної хати, сей не заслугоє на поважане сьвіта, бо сьвіт не вчорашній... він не дозволить себе дурити довше!“

Перед страйком. З днем 31. марта с. р. кінчить ся угода, заключена з властителями копалень твердого угля в Пенсильванії, а представителями майнерської робітничої юнії в названім стейті. Урядники згаданої юнії їздили минувшого вітвірка до Філадельфії, щоб там предсжити домагання майнерів президентови Філадельфійсько-Редингської компанії, Вагг-ови, який є головою комітету копальняних власників. Сї домагання обіймають: побільшене платні о 20 процент, признане юнії і стягане датків на юнію від робітників через самих властителів копалень при виплаті (значить ся, кожний робітник мусів би тоді належати до робітничої юнії майнерів), осьмгодинний час праці, знесенє поед-

навчої ради, заложені 1903 р. і платня за видобуте углє після ваги. Загально думають, що властителі майнів на сї домагання не пристануть, а через те майнери вийдуть з кінцем місяця марта на загальний страйк.

Знайшли смерть під заломленим ледом. Двоє дітий Френка Грефа з Джерзи Сіті, 10-літний Френк і 13-літня Альма, вибрали ся на сам новий рік санкувати ся на замерзлий канал Морріс. Лід був тонкий тай заломив ся і обоє діти пішли на дно каналу. Збігли ся люди, один чоловік опоясав ся ливною і давши їй тримати кільком мужчинам, пірнув сьміло під воду і по короткім часі витяг утоплених. Цілу годину працювали лікарі, щоби привернути жите обоім дітям, но на дармо! Хоч вони по витягненню з води давали єще слабенькі ознаки життя, то докторам не удало ся таки видерти нещасних жертв діточої необережності з рук лютої смерті.

В обороні матери. Одна жінка в Брукліні, мати двох дочок з першого подружжя, не могла жити зі своїм другим мужем, бо він був паницею і дуже нелюдяною вдачі. Через те вона його покинула і мешкала осібно зі своїми обома доньками. Оноді її покинений муж прийшов до неї „з візитом“ і замість привитання, вимірив в голову своєї подруги набитий револьвер. Молодша, 12-літня донька скочила з місця і заслонила собою загрожено матір. Залунав стріл і дівчина упала мертва. Матери не стало ся нічого, а утікаючого убійника зловлено і арештовано.

Поборюване туберкульозу. Товариство для поборювання сухіт в Злуч. Державах видало в 1911 р. 14½ мільонів доларів на борбу против сеї страшної недуги. На сю суму зложили ся фонди федерального правительства, фонди стейтові, повітові, міські і інші. \$11.-800.000 з сеї квоти видано на ліченє сухітників по санаторіях та шпиталях, а останок віддано до розпорядимости антитуберкульозним товариствам, дешевим або безплатним аптикам, школам на отвертїм воздузі, санітарним радам і т. п. Найбільше гроший на сей фонд зложив стейт ньюйорський. Стейтові правительства і інші публичні тіла проскрібували вже на рік 1912 квоту \$10.-000.000.

ДО ВСІХ ПП. МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Календарі

Р. Н. Союзу на рік 1912-ий

уже давно готові і всі ті відділи Р. Н. Союзу, котрих секретарі виповнили подану в кількох попередних числах табельку, їх дістали. Деякі відділи а зглядно їх секретарі до днесь ще того не зробили і члени тих відділів до днесь ще не дістали календарів. Просить ся отже тою дорогою усіх членів таких відділів, які не мають до днесь ще календарів, аби пригадали своїм місцевим секретарям, щоби ті безпроволочно виповнили свій обовязок і ще того тижня заслали понишу табельку на адресу „Свободи“. Ті члени Р. Н. Союзу, котрі до днесь не мають ще руських календарів, можуть за се подякувати тільки своїм місцевим секретарям. (Словенські календарі будуть готові за три тижні.)

Імя Братства або Товариства .....
Відділ, число .....

Післати на адресу секретаря, яка звучить: .....

Руських календарів ..... примірн.

Словенських календар. .... прим.

Замітка: Витинок повисший мусить бути потверджений братською печаткою і підписом секретаря. Чим скорше редакція його дістане, тим скорше одержить дотичний Відділ Календарі.

Уряд Р. Н. Союзу.

Пошукування.

Я, Іван Мороховець із Лімної хочу оженити ся з Касею Мотичан, родом з Дністрика Дубового, пов. Турка, Галичина, і не знаю, де вона обертає ся. Хто би знав про місце її пробування, або вона сама, нехай ласкаво зголосить ся на мою адресу: Iwan Morochowec, 1417 Fifth St., So. Bethlehem, Pa.

Пошукую свого батька, Василя Адама, що походить з Полян Нисецьких, пов. Кросно, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, нехай буде ласкав подати звістку на адресу: John Adam, Jerome, Pa., Somerset Co.

Родичі глядають свої дочки, яка назвала себе Юлія Шербо, та яка має находити ся в Шамокін, в готели, на-протів „Mulen's Foundry“. Отсею дорогою родичі просять чесних шамокинських дівчат і хлопців, щоби нагоді, колиб з ньюю стрінули ся, на-вернули її на праву дорогу і спонукали до повороту домів. Ксеня і Г. Супереба, 918 Main Ave, Scranton, Pa.

Де є моя сестра, Марія Кудман яка в 1910-ім році перебувала в Нью Йорку. Нехай зголосить ся на адресу: Tymko Kucman, Belsena Mills, Pa. Clarfield, Co.

МОЛОДЕЦЬ ВЛАСТИТЕЛЬ ФАРМИ
пошукує товаришки життя дівчини до 30 літ, зголошеня листовно.
B. D. R. No. 3. Box 54, Lamar, Colorado.

Російсько-Американська Лінія
ОДИНОКА ЛІНІЯ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ
— МІЖ РОСІЄЮ І АМЕРИКОЮ. —
8½ дня до Роттердаму, 11½ дня до Лібава.
„ЛІТУАНІЯ“ — 13-го січня 1912
„ЕСТОНІЯ“ — 20-го січня 1912
III клас \$31.00 III клас \$33.00
II клас \$45.00 II клас \$47.00
I клас \$52.00 I клас \$52.00
По більшій подробці просить ся звертати до наших агентів або до головного заступництва;
A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

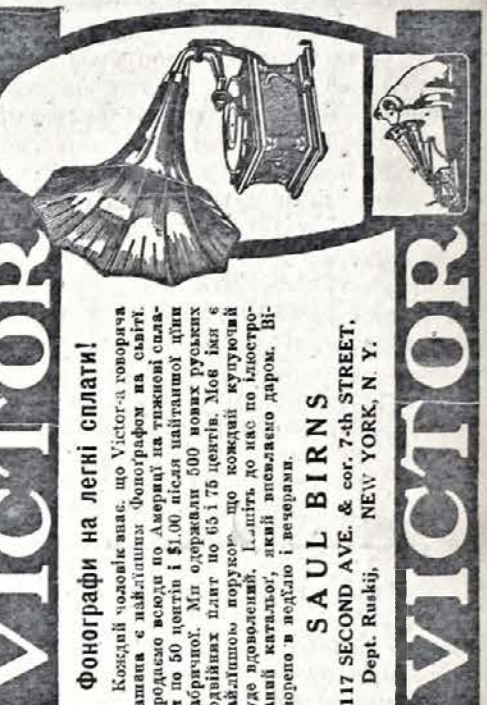

Надзвичайна спосібність!

Дармо! Купити у нас за \$6.00 найліпшого тютюну до папіросів і вибрати собі презент в слідуєчих предметів: 1. Найновіший імпортований фонограф з великою кількотою трубою і рекордами, який грає гарно й вправно усяку музику і пісні. Кожний може мати в своїй мешканці концерт. 2. Красна гармонія в славній німецької фабрики з нотами і знавцями. 3. Гарний столовий, кількотою годинним в музику, що грає за кожним разом 10 минут. 4. Грубо воло-ченний дамський або мужський зигарон. 5. Сто-ловий сервіс в красній пуделю: 6 ножів, 6 вилок, 6 великих і 6 малих ложок, 1 ніж до масла і 1 ложечка до цукру. — За наш презент хочемо, аби Ви поручили нашу фірму Вашим знайомих. Пришліть нам на задаток 50 центів марками, а ми зашлемо Вам 40 пуделю тютюну 4-ох родів за \$6.00 і вибраний Вами презент. Решту \$5.50 заплатайте по відібраному товару. Кому сей товар не подобав ся, може його не прийняти. — З Канади і інших країв про-сється ся присилати 6.00 доларів відразу.
English Asiatic Tobacco Co., Dept. L., 115 E. 7th Str., New York City.

ПОЗІР ЗЕМЛЯКИ!
РУСЬКО-ПОЛЬСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА ДЛЯ СПРАВ СТАРОКРАЄВИХ,
99—103 AVENUE C, NEW YORK, N. Y.
поладжує скоро, дешево і з фаховим знансь річч і устав краєвих всілякі старокраєві справи проце-сові, спадкові, ґрунтові, масткові, табулярні і війскові а також виробляє всякого рода документи старо-краєві, котрі бувають потверджувані через тутейшій ц. і к. консулята, — мають отже силу і важність урядову в краю.
ЗЕМЛЯКИ! Удавайте ся отже в кожній старокраєві справі і то в власнім, добре зрозумілім інте-ресі, — з цілим довірем тільки до повнішої канцелярії, яка однією компетентної а знайде там все сумлінну і фахову пораду і поміч.
Порада безплатно відворотною поштою.
JOSEPH MANL, Notary Public, 99—103 Ave C, New York, N. Y.

Проч зі смутком!
На виплату по 10 цнт. денно.
Наколи зобов'язете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит сей прехороший грамфон плитовий, wraz з 12 нусинними пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і ката-льог рекордів, залучуючи марки на пересилку. еще днесь, аби ми могли доставити Вам грамфон перед сьвятами.
LIBERTY COMMERCIAL CO.,
Dept. Z., 343 E. 9 Str., New York, N. Y.
ШАНОВНА КОМПАНІЄ!
Так грамфон як і рекорди дістав я в добрім стані, за що скла-даю Вам сердечну подяку. Раді буду старати ся скорше сплатити, позаяк не знаю ніякої ліпшої і веселішої розважки, як черз Ваш гарний грамфон. Ще раз сердечно Вам дякую. Жичливий Я. Залі-ський, 142 Dale str., Muskegon, Mich.
Подібні листи одержуємо від кожного коштуєра.

Загальний звіт з фонду пошановання пам'яті Адама Коцна.

Як раз рік минає, коли американські Русини-Українці витали у себе Дорогого Гостя, рідну сестру Мирослава Січинського. В місяці грудня 1910 і січні 1911 р. відбув ся ряд віч, на котрих промовляла д-ка Ірина Січинська, з'ясовувала старокраєві обставини та закривала своїм патріотичним словом всіх щирих слухачів до народної патріотичної роботи. З тої нагоди посипали ся жертви на фонд пошановання пам'яті Адама Коцна.

Всіх жертв виллило на
мої руки \$1.443.83
З того вислано до краю:
10. лютого с. р. 6000 корон 1.216.50
20. мая с. р. 1000 корон .. 204.00

Разом \$1.420.50

В сумі тій містить ся вже і кошт кореспонденції з дотичними особами, до котрих посилено гроші.

Бажанєм д-ки Січинської було також, щоб американські Українці причинили ся до легального визволення Мирослава з тюрми, через вношене петицій о помилуванє до цісаря Франца Йосифа I. Д-ка Січинська поручила мені зайнятись тою справою, а кошт покрити з фонду А. Коцка. Я дав надрукувати петиції, оголосив в часописях і розіслав петиції до кожного, хто лиш зажадав. Були люди, яким належить ся подяка, що не жалували труду і збирали підписи на визволенє нашого героя. 30.695 душ покляло свої імена на петиціях, щоб бачити вольним нашого героя. Чи ті підписи допомогли що до легального увільнення з тюрми Мирослава, чи ні, однак емпатія 30 тисяч горожан Австрії, які живуть на вільній землі Вашингтона, не може бути без значіння. Петиції з підписами відіслав я виросет до цісарської канцелярії у Відні.

Видатки при тім були такі:

Друкованє петицій	\$4.00
Коверти до розсиланя і до звертаня петицій	2.10
292 посилок	2.92
Кореспонденція в справі петицій зі сторонами (марки на листи)	32
Посылка петицій до Відня	1.75
Разом	\$11.09

Зіставленє.

Загальний дохід	\$1.443.83
Загальний розхід	1.431.59

Лишає ся у мене \$12.24

Ті оставши \$12.24 не послав я поки що до краю, бо сподівав ся, що прийде більше грошин і все разом пішло ся. А грошин сподівав ся я таких: Д-ка Січинська писала до мене ось так: „...в Нїтсбургі зібрано на вічу сто двадцять кілька доларів, о. Стефанович виписав, як подужав“. Тимчасом о. Стефанович помер, а з грошима не знати, що ся стало, бо писав я і другі комітетові до завідателів спадку по о. Стефановичу, але без успіху. Можливо, що спадкоємці або інші комітетентні особи вислали ті гроші безпосередно до краю, або призначили на яку иншу народну ціль, але публічного справоздання поки що нігде не можна було побачити.

„Січинський на волі“ — рознесла ся вістка по часописях. Народ руський прийняв ту новину з одушевленням, побажав про „чудо“ тай втихав. Але та „воля“ Січинського може бути гірша від тюрмної неволі. Чотиролїтня визинність порвала здоров'є молодому чоловікові. Він вилетів мов пташка з клітки, без средств до життя. Коли нам дороге імя Мирослава Січинського, дорога його особа, тож не даймо йому пропадати на „волі“. Ми повинні зібрати сотки тисяч доларів для забезпечення його особи від хищних шакалів, що чигають на него і радби його знова скувати. Такий фонд повинен бути сильніший від „Дубрівських“ мурів і дати захист героєви, щоб він був безпечний на волі. Я сподію ся, що як в минулих роцї, так і тепер позиваються комітети і скличуть рад

Не забудьте жертвувати на Рідну Школу.

віч, годин піде по цілій американській Україні і посиплять ся жертви на фонд Січинського.

За порадою деяких визначніших людей постановив я тих \$12.24, які лишили ся з фонду Коцка, обернути на фонд Січинського, мотивуючи тим, що д-ка Січинська покляла не мало труду до збірки тих грошин і що її дуже залежить на частю свого брата. Скоро лиш завяже ся центральний комітет для фонду Січинського, то я виплю ті гроші до дотичного касієра, розуміє ся, наколи не стріну ся з протестами що до тої постанови. Єслиб хто не був вдоволенний з такого зарядженя, а жадав, щоб та квота \$12.24 була вислана до краю на фонд винапованя пам'яті А. Коцка, може внести протест приватно чи публічно, а по справдженю фактів, що протестуюча особа причинила ся також своєю лептою до того фонду — вишле ся гроші до краю.

Василь Гришко.

Всячина.

Дзвінниця з 10-тисячами дзвонів. Учений англійський археолог Влякістон працює від двох років при роскопах на острові Гондурас недалеко міста Нако. Недавно попав він на слід незвичайно цікавої сьвятині, а зглядно дзвінницї, в якій найшов 10 тисяч ріжнородних мідяних дзвонів і дзвінків всїлякої величини. Дзвінки сі були литі на взорі ріжних звірів і птахів і заховались до нинішних часів дуже добре. Археолог найшов там також ріжні записки, з яких довідав ся, що ся оригінальна дзвінниця з 10-тисячами дзвонів стоїть около 5000 років, а далеко перед приходом Христа складали в нїй тамашні жителі жертви лиликови, якого чести присьвятили сей храм.

Сьвята корова. Колись в давних часах, старинні Єгиптяни почитали як божество бика, що звав си

Апіс; такий бик мусів бути чорний і мати на лобі білий трикутник. Нині ще також в деяких краях почитують зьвірята. В Індїях сьвятим зьвірем є корова. Не можна її убивати ані бити, або шкодити їй в який небудь спосіб, противно кождей Індус звертаєть ся до корови з великим поважанєм і пошаною. Нераз буває що така „сьвята“ корова вийде в місті на дорогу і положить ся на середині улиці, — тоді зараз збираєть ся коло неї крба почитателїв, що стоять коло корови і набожно дивлять ся на своє божество; корови не можна зігнати з дороги, хоч би она лежала на найголовнійшій улиці і спинала весь рух в місті.

Оподаткованє жіночої краси. Звісний англійський письменник Джонатан Свіфт, автор „Подорожїї Гулівера до краю Ліліпутів“ запропонував був раз в кружку своїх знайомих оподаткованє жіночої краси, що дало б безперечно всім міністрам фінансів великі доходи. До свої цілі добираюб спеціальну оціночну комісію з муштин, які мають зголошуючі ся до оподаткованя жінки клясувати відповідно до того, до якої класи жінка-податник хотїла-б належати. Само собою розумієть ся — говорив знаменитий письменник — що кожда жінка хотїла-б належати до найвищої такси краси і радо заплатила-б належний податок, коли-б — одна біда — після того отаксованя чиєдлись шанси скорого виходу замуж.

Пажерливий струсь. Кождий знає, що струсї се незвичайно лакоми птиці та їдять все, що тільки можуть захопити, навіть пісок і камінці і аж дивно, що їм се зовсім не шкодить. Тому, як хто має добрий апетит і може їсти всі страви, навіть дуже тяжкі і нестравні, говоримо, що

має „струсний жолудок“. Але всіх струсів перевикупає пажерливістю оден присвоєний струсь в Каліфорнії, що має імя „цісар Вільгельм“. Має вже понад 20 років, але мимо свого поважного віку тіпиться ся добрим здоров'єм і їсть все, що йому дають. Найбільше любить помаранчі і вмє їх дуже зручно ловити, як хто йому кидас, та на оден раз може зісти сорок до п'ятидесять штук!

Найбільша книга на сьвітї. Найбільша друкована книжка знаходиться в Хїнах. Надруковано її на початку ХІХ. в. на приказ китайського цісаря, який приказав зібрати разом все, що було важне в хїнській літературі і науці. Сей твір містить ся в цісарській бібліотекі, в окремій кімнаті, а сам творить вже велику бібліотеку, бо складаєть ся з 5020 томів; сам зміст книги і показчик займає 20 томів. Ціла книга обіймає 426.204 карток або 832.408 сторін, а букв є 153 мільони. Книгу надруковано лише в 100 примірниках; в Європі є тільки оден її примірник в Бритійськїм Музею в Лондоні, а куплено його за величезну суму 84.000 корон. Заголовок сеї найбільшої в сьвітї книги по хїнськи звучить: „Ту-шучі-ченг“.

Диво природи. З Парижа доносять, що в містечку Рен є 7-літний хлопчик, син місцевого поштового урядника, який, хоть від нікого і ніколи не вчив ся, грає чудесно на скрипцях і фортеп'яні та komponує чудові пісні. Сим дивним хлопчиком зацікаувались професори музичної париської консерваторії.

Сьмішне.

Ян уважає ся на двері.

Один купець сказав своєму слугі: „Я йду на хвилину домів а ти уважай на склепові двері!“ — Скоро лише віддалив ся купець, вибрав слуга двері з завіс взяв їх на плечі й пішов приглядатись комедії. — Коли він вернув назад, стрітив його пан з докорами. Та слуга відповів: „Тиж казав мені, щоб я уважав на двері. Чи ж я се не вчинив?“

В суді.

Судія: Кілько вам літ?
Молодиця: А я відки можу знати? Буде вже зо трицять!

Судія: А коли умерла ваша мама?
Молодиця: А так буде 35 літ.

Судія: Та як се може бути? То ви народили ся в 5 років по смерті своєї мами?

Молодиця: Саме так прошу чесно-го суду, пять років по смерті.

Судія: Та що ви говорите? Як можна по смерті мами народити ся?

Молодиця: Е, прошу пана, бо я від мамохи, не від мами, то ніби так, що мій тато мав дві жінки, а я від другої.

і. с.

Нерозважна злість.

Був раз один чоловік, котрий іду-чи по чужий дїм почув як там його хтось хвалив. На те відповів другий: „Дійсно любий товаришу! Він добрий чоловік. Але на жаль має він два блуди: Він нерозважний і злісний.“

Ледво він се висказав і ледво почув се стоячий на дворі, коли вже не розважаючи довго влетів до середини і зачав того що говорив дусити: „Лотре!“ кричав він мінячись зі злости, „лотре!“ коли бачив ти мене нерозважним! Коли бачив ти мене злосним?..“

На те розсьміялись всі і сказали йому: „На щоб сей ще потребував говорити? Чи не показав ти нам самий так докладно свою нерозважність і злість?..“

Та хотий блуд дурного й як би падав в очі — він самий не пізнає його ніколи.

Переповів Кость Краналія

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць січень 1912 р.

Розхід за місяць січень єсть:

За померлих членів або їх жени і за випадки каліцтва.

113. Янчинин Петро	- - - \$1000.00
253. Хан Афтанас	- - - 1400.00
283. Коркобеч Юрій	- - - 1000.00
119. Башнянин Ілько	- - - 500.00
30. Смолинець Григорій	- - - 1000.00
4. Келічава Панько	- - - 1400.00
78. Куземка Антін	- - - 1000.00
119. Пукич Марія ж. Петра	400.00
134. Козел Анна ж. Михайла	400.00
1. Слodicька Марія ж. Йосифа	400.00
1. Амбіцький Стефан	- - - 200.00
37. Фецич Лука	- - - 200.00
46. Оскорак Николай	- - - 200.00
145. Курочка Стефан	- - - 200.00
34. Ставський Стефан	- - - 100.00
197. Іваніцький Яків	- - - 100.00
239. Квасіньський Михайло	- - - 100.00

Разом виплачено запомог \$9.600.00

Платня гол. урядників за місяць січень - - - 270.00

Адміністр. Союзу за міс. січень - - - 92.87

Календар Р. Н. С. на рік 1912. (части перша) - 700.00

Весь розхід виносить \$10.663.87

Розмет платить 12.151 членів на ціле посмертне (кожний по 82 цнт.) і 1737 членів на пів посмертного (кожний по 41 центів).

Крім того кожний член платить за орган „Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміграційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Д. Капігула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Подає ся до відомости всім членам „Руського Молодечого Клубу Поступового“ що на річний мітінгу, який відбув ся дня 25-го грудня 1911 р. зістав вибраний слідуєчий уряд: Михайло Бережний предсідателем, Стефан Мидянович заступником предсідателя, Василь Костецький касієром, Антін Онисик секретаром фінансовим, Теодозій Пацала секретаром рекордовим, Андрей Шостак і Антін Кічак контролорами, Михайло Микитишин заступником контролорів, Павло Гаврилів бібліотекарем, Михайло Сидор (старший) капітаном, Я. Яремкович, Ізаак Жила і Т. Вігуняк до хоругов, Кузьма Курило і Тарасій Хвалик надзирателями хорих, Теодозій Пацала організатором а його суборганізаторами Михайло Милинович і О. Остапівський, В. Гвоздзь дверником. — Урядниками до другого відділу (на горах міста) зістали вибрані: С. Хитрин предсідателем, І. Білик заступником предсідателя, О. Остапівський секретаром, К. Піддубчинин заступником секретаря, Стефан Кот касієром, К. Стельмах заступником касієра, Іван Хомінський надзирателем хорих і Михайло Магаль дверником. — Повідомляє ся також всіх членів, що найближчий звичайний мітінг відбуде ся першого вівторка по 10-ім т. є. 16-го січня 1912 р. о год. 8-йй вечером в галі церковній. Просить ся о як найчисленнішу участь, понеже суть ще дуже важні справи до поладження. — Михайло Бережний, предс., Теодозій Пацала секр. рекорд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство сьв. Володимира відділ 108 Р. Н. Союзу,

подає до відома всім Русинам в Нью-Йорку і поза Нью-Йорком, що нових членів приймає ся без вступного до Братства а до Р. Н. Союзу після літ в місяць січня і лютім. Братство платить 5 дол. тижневої запомогі в випадку слабости, а посмертного 100 дол. Тож приходіть і других кличте доки ще час. Мітінги відбувають ся кожної третої суботи по першій в галі Словенський Дім 167 Е. 4-та улиця поміж Евною А. і 1-ою. Організаторами Братства суть: І. Низникевич і С. Шевців. — В. Ціленьник, предс., Н. Олексевич касієр, І. Низникевич, рек. секр., С. Шевців, фін. секретар. Адрес: 530 Е. 18 Str. N. Y. City.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Руське Товариство „Тисмениця“, відділ, 144 Р. Н. Союзу подає до відома, що на річний мітінгу, 29-го грудня 1911 вибрано новий уряд на рік 1912, як слідує: Антін Ленський, предс., А. Зубрицький, секр., Д. Мотюк, кас., Д. Лящинський, заст. предс., Й. Сосновський, заст. секр., К. Подлуський, заст. кас. Тростіси і контролори: Йосиф Мартинець і Стефан Пішак, господар в галі: Стефан Гарасимів. Мітінги відбувають ся що друга субота під ч. 134 Е. 7-ма улиця у Мілера. Урядові години: Вівторок, Четвер і Субота від 6-сі до 9-ої год. вечером в офісі під ч. 162 Е. 3-та улиця. — А. Ленський, предс., Д. Мотюк, кас., А. Зубрицький, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Братство сьв. Фльора і Лавра, подає до відомости, що мітінг відбуде ся дня 7-го січня 1912 на котрім котрим кожний член має явити ся, бо є важна справа до поладження. — Т. Гут, предс., І. Паславський, кас., Петро Кульчицький, секретар.

НЮАРК, Н. Дж. Від. 90 подає до загальної відомости усім Братствам в Ньюарку і упрасяє їх щоби були добрі а на день 20-го січня с. р. не справляли ніяких балів, позая відділ 190 устроєє в той день бал і запрашає усіх щирих Русинів і Русинок на той день зійтись і весело забавити ся. Бал відбуде ся в галі Пешкайти н-р 103 Jackson Str. недалеко від Ferry Str., о 2-йй годині пополудни. Вступ 25 цент. Добра музика. — Комітет.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 247 повідомляє, що річний мітінг відбуде ся дня 17-го с. м. Кожний член має явити ся; не явивший ся заплатити 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари. Звільнені лиш ті, що мешкають по далеких плеїзах. — І. Борин, пр., М. Возьний, скр. фін., І. Іванко, кас.

СТ, ЛУІС, МО. Бр. сьв. Волод. Велик., від. 179 подає до відомости, що слідуєчий мітінг відбуде ся о тиждень скорше, т. є. 14-го січня 1912 року зараз по Сл. Божій в церковній галі; на тім мітінгу буде обговорювати ся дуже важну справу. Не явивший ся член платить кару. — Дмитро Коштовський, секр.

КОВТЕСВІЛ, ПА. Бр. Соп. сьв. Духа, від. 248 повідомляє, що річний мітінг відбуде ся дня 8-го січня с. р. в галі В. Воловника, 104 Бекер стр. Не явивший ся член заплатити \$1.00 дол. а урядник 2.00 дол. кари. — В. Воловник пр., П. Мокрій, скр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. Василя Вел., відділ 278 повідомляє своїх членів, що дня 14-го січня 1912, т. є. в день Нового Року і Василя Великого, кожний член має явити ся в параді і з відзнакою о годині 9.30 рано

в галі церковній; а о год. 10-йй вирокує ся до церкви на Службу Божу. Не явивший ся на час буде караний після ухвали з дня 24 грудня, т. є. \$1.00 кари. — Йосиф Котик, пред., Михайло Вілянський, секр.

ЮНГСТАВН, О. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 274 подає до загальної відомости всім членам, що річний мітінг відбуде ся дня 21. січня 1912 р. На тім мітінгу має поладити ся всі справи з цілого 1911 року а також буде ся приймати нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Союзу після статута. Не явивший ся член платить 50 цнт. кари, а урядник \$1.00. Також буде ся вибирати новий уряд на рік 1912. Довгуючі члени если не виплатять свого довгу будуть виключені з Братства і Р. Н. Союзу. — Теодор Волощак, секретар.

КЕНТ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 299. вoвідомляє всіх своїх членів, що головний мітінг відбуде ся дня 14-го січня 1912 р. Початок о годині 1-йй по пол. На тім мітінгу буде вибір нового уряду і справозданє касове за рік 1911. Довгуючі члени мають виповнити свої залежлости, бо в противнім разі стратять право до запомогі і зістануть суспендовані. Кожний член що не явить ся на мітінгу заплатити 50 ц. а урядник 1. кари. Мітінг відбуде ся в галі ч. 38 у Прокона Іванюка. — П. Іванюк, предс., Іван Рілов, секр.

ІЗГОЛМ, МІНН. Бр. сьв. О. Николая від. 37. подає до відомости всім своїм членам місцевим і позамісцевим що річний мітінг відбуде ся дня 21. січня о год. 1-йй по пол. На сім мітінгу буде справозданє касове і вибір нового уряду на рік 1912. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і з Р. Н. Союзу. Не явивший ся член заплатити 1 дол. кари а урядник 2 дол. На тім мітінгу будемо приймаєти без вступного до братства а до Союзу після статута. — Петро Куречка предс., М. Косяк, кас., Петро Жентичка, секр.

ВІЛКСБАРЕ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99. Р. Н. С. подає до відомости, що дня 17-го грудня 1910 відбув ся річний мітінг на котрім вибрано слідуєчий уряд на рік 1912: А. Мандзиняк предс.; Григорій Яцур, з. пр.; П. Герман секр.; А. Шийка з. секр.; Фед. Щурик кас.; Пилип Оберець з. кас.; М. Іванчик записник; Пилип Крохмалюк, М. Бедзик, Мих. Фітяк, контр. комісія; Гр. Синюта капітан; Гр. Гулька і Василь Чопіль надз. хорих; Ілько Шийко господар; Петро Понадюк надверник; В. Возьний, М. Остапюк, Дем. Малицький хоруж. — Петро Герман секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая від. 127. Р. Н. С. повідомляє всіх членів, що річний мітінг відбув ся дня 19. грудня 1911 р. на котрім вибрано новий уряд на рік 1912 як слідує: Андрей Грех предс.; Андрей Бумбар секр.; Ст. Пришлівський, кас.; Рівночасно повідомляє ся, що слідуєчий мітінг відбуде ся 21. січня 1912 на котрий мусить явити ся кожний член під карою 25 ц., понеже суть важні справи до обговорюваня. — Андрей Бумбар, секр.

Н. С. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. „Лицарів сьв. Георгія“, від. 250. подає до відомости, що річний мітінг відбув ся 10. грудня 1911 р., на котрім вибрано новий уряд на рік 1912. До уряду війшли слідуєчі: Стеф. Маційовський предсід.

Анд. Жук, заст. предс.; Сильвестер Кос, секретар; Вас. Коник, заст. секр.; Вол. Стадник, касієр; Йосиф Куривчак, Гервазій Мідяновський, Олекса Михалик, опікуни хорих; Петро Крайник, Дмитро Маційовський, Вас. Дербіш, контрольна комісія; Іван Станко, капітан; Федор Волошин, хорунжий; Василь Москаль, дверник; адрес братства такий: S. Kovs Ohio Valley Bank, N. S. Pittsburg, Pa.

СКРЕНТОН, ПА. Братство сьв. Василія Вел., від. 229. заявляє, що річний мітінг відбув ся дня 17. грудня, у галі церковній на яким вибрано новий уряд як слідує: предс. М. М. Югас, адреса його: 1 Гікори стр.; заступ. предс. Гр. Роздільський; касієр В. Гойдич; заступ. касієра: Мих. Газда; секретар і організатор Мих. Колодїй; заступ. секретаря Стефан Цюрій; контрольна комісія: Ілько Гоменчук, Андр. Костич і Іван Зубаль; капітан В. Гойдич; дверник Мих. Гінько; хорунжий Сем. Романяк; дозорця хор., головний: Гриць Ізак, в Скрентон; Мих. Гінько в Тейлор; Вас. Гойдич на Трипе Парк і Волод. Гойдич на Найн Брук. Кожний хорий член має повідомити про се предсідателя, М. Югаса, а сей має повідомити Головного дозорця хорих, Гриця Ізака, аби сей кожного хорого точно оглянув. — М. М. Югас, пр., Мих. Колодїй, секр.

ГУДЗОН, Н. Й. Братство Сьвщмуч. Йосафата, від. 273. повідомляє всіх членів, що вибрано на річний мітінгу новий уряд на рік 1912 як слідує: Василь Осичка пр.; Вас. Бічак з. пр.; Василь Хома, секр.; Яким Канцар, з. секр.; Петро Лубянецький кас.; Йосиф Кочан з. кас.; Олекса Мицько доз. хорих. Мітінги відбувати ся будуть що 3-ої неділі в місяці, о 3-йй годині по полудни. Позамісцеві члени мають зголошувати ся на адресу секретаря: Wasyl Choma, Box 104, Hudson, N. Y.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. від. 223 повідомляє, що на річний мітінгу вибрано новий уряд як слідує: Дан. Цеплий, предс.; Ник. Терефенко, місто предс.; Никола Ярош, кас.; Іван Каршин, заст. кас.; Вас. Стецула, секр. фін.; Петро Довбуш, заст секр і газда; Іван Малишак, рекорд. секр.; Григ. Русинко, капітан; Андрей Куземко, Мих. Пузяк і Олекса Хомяк, хорунжі; контролори книжок: о. Мих. Кузів, Олекса Шпак і Мих. Нагребельський; надзирателі хорих: Григорій Кузьминецький на Порт Бовклей, Па., Григ. Русинко на Бруксайд; Никола Терефенко на Джорджтаун; Л. Лабу, да, дверник. Уряд повідомляє своїх членів, що в разі потреби кожний член від. 223 з Порт Бовклей має удати ся до Даниїла Цеплого на Порт Бовклей, з Бруксайд до Григорія Русинка на Бруксайд, з Джорджтаун до Николи Терефенька на Джорджтаун, а з Ешлей до Василя Стецули на 121 Ніколсон стр. Ешлей, Па. і Вілкес Барри. — Даниїл Цеплий пр.; Никола Ярош кас.; Василь Стецура скр.; його адрес: 121 Nicholson St., Ash-leu, Pa.

Мудрий слуга.

Бує раз дурний чоловік, котрий служив у мудрого.

Одного дня післяв його пан до купця по олій. Слуга пішов і сказав насипати собі олій в збанок. Вертаючись домів здибав він приятеля. Сей кликнув на него: „Уважай на свій олій; з твого збанка капає зі споду!“

Дурак хотів перекопатись чи справді так і обернув збанок дном сподом до гори. Розумієсь, що весь олій вилив ся на землю.

Коли про се довідав ся його пан, прогнав дурного слугу геть.

І так завжди ліпше буває, коли дурний ділає після свого розуму, замість щоб його мудрий вчив.

Христос родив ся!

Всі днесь чуємо ангельську мову,
Наче далеко десь арфи грають,
Благовістять нам ясну обнову...
В воздух бачим постать чудову:
Для нас **Надію** неба зсилають.

Сонце к' нам лине, мінить ся, грає.
Ангельські крила бють мрак сині.
Хоть ніч кругами — наче свитає,
Неначе небо для нас ся втвиряє:
Бо днесь **Любов** на землянку лине.

Христос ся родить!... Чуєте люди?...
Нехай сповнить ся Господа воля:
Хай мир і радість настануть всюди,
Хай щезне злоба з людської груди —
Христос ся родить — і злата **Доля**.

Христос ся родить! І я вам всім кажу:
Спішіть, щоб Йому поклон віддати.
Дитячко-Витязь побє лють всю вражу,
Зло і темрява у стіп Його ляжуть:
Бо хто посміє на прох із Ним стати?!

І з нашої хати прожени незгоду
Днесь ся родивший Ісусе Христе...
Хай не ликують люті Іроди,
Хай і у нас ся нинька народить:
Любов, Надія — Доля сріблиста.
Антін В. Сербенський.

КАЛЕНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н.ст.	Дні	Руські свята
4	Четвер	Анастасії
5	Пятн.	10 муч. в Криті
6	Субота	Навеч. Рожд.
7	Неділя	Рожд. Христове
8	Понед.	Собор Пр. Богор.
9	Вівтор.	Св. Стефана Пмч.
10	Середа	20.000 муч. в Ник.

НОВИНКИ.

¶ Поворот предсідателя Р. Н. Союзу, п. Д. Капітули до Америки. З початком минушого місяця повернувся опять на родину предсідатель Р. Н. Союзу, п. Дм. Капітула. Протягом двох місяців він гостив в Галичині і в Чехах, в Карльсбаді, ратуючи своє здоров'я, підірване важкою працею і клопотами, полученнями з його важким урядом. Підчас свого побуту в Галичині звідів п. Капітула старий княжий город Львів, оглядаючи усі наші інституції, та навідуючи редакції важніших часописів. Короткий свій час побуту у Львові використав вповні, щоб познакомити наших чільних людей з нашим життям-бутем, нашими ідеалами, та постулатами. Опісля лічив ся п. Капітула у Карльсбаді, а відтак повернувся впрод у Нью-Йорк. Короткий побут улюбленого нашого предсідателя в купелях не був в силі відразу повернути йому усе потеряне здоров'я; всеж таки повернувся він о много кріпший і здоровший, як був виїхав, та се вже лиш питання кількох тижнів часу, щоб він опять з давню силою, здоров'ям і енергією взяв ся до праці для добра і на славу нашої організації. А сего йому від серця бажаємо.

¶ Морг 147 дівчат не покараний. „Невинний! Розбійник! Моргерця!“ На сходах, що ведуть до кримінального суду в Нью-Йорку, лежав 27-го грудня якийсь чоловік, і спазматично ридаючи кликав повисші слова. Він стратив сестру, яка згоріла живцем підчас звісної катастрофи „Ash Building“, де в березні 1911 р. 147 дівчат найшло страшну смерть.

Круг нього стояла густа юрба людей, передовсім свояки і родичі погиблих дівчат. „Гарний край Америка!“, чули ся іронічні дотинки; а многі затисненими кулаками грозили в сторону, де двох людей під охороною поліції поспішно опускали судовий будинок.

Так покінчив ся кількатижневий процес, який тутешня прокуратура вичотила Ісаакови Гарріс і Максови Бланк за легководне спричинення смерті 147 зайнятих у їх майстерні дівчат, через вопіюче до неба о пмсту поминене і легковажене найпримітивніших средств осторожности. І хоть в часі розправи сотки свідків зізнали, що двері в будинку були позачиняні на ключ, хоть на доказ принесено і самі двері, на пів звуглені і спалені, однак з зачиненими замками, суд порішив, що властители суть невинні наче новонароджені діти і звільнив їх від вини і кари. Ходять однак слухи, що ньюйорський прокуратор зовсім невдоволений таким вислідом і задумує вести боротьбу далше. Чи з таким самим результатом?

¶ Галицький сойм. Польські часописи приносять вістку, що галицький сойм буде скликаний на довшу сесію, котра зачне ся дня 15-го січня 1912 р.

¶ Розбите української соціал-демократії в Галичині. Скорше чим хто надіяв ся, стало ся в українській соціалній демократії щось такого, на що вже заносило ся з початком сего року. Поважна часть укр. соціалістів побачила, що політика пп. Ганкевича, Меленя і Вітика, є крайно шкідлива для інтересів соціалістів-Українців і що ті панови запрягли ся без протесту до триумфального воза історичної Польщі, хоч намальованого на червоно. Польські соціалісти потрапили загінотизувати на якийсь час своїх українських товаришів блягами про міжнародне братерство, а самі захопили тимчасом всі позиції по містах, а передовсім фахові організації і „каси хорих“. Українські соціалісти вірили, що польські „товариші“ схочуть перевести свої деклямації про рівноправність всіх народів в життя, як раз в тих організаціях тим

більше, що поважна часть, декуди навіть більшість членів тих організацій належить до української народности. Розходило ся о признание відповідного заступництва для Українців в управі тих організацій, о признание прав українській мові в тих інституціях і на коней о признание українським соціалним демократам одного мандату у Львові. Польські соціалісти не хотіли о тім навіть чути, називаючи ті слушні домагання „націоналістичним шалом“, який тільки шкодить інтересам соціальної демократії в загалі, а виходить на користь буржуазії і націоналістам: українським соціалістам дозволили ласкаво убігати ся о мандати в руських виборчих округах, а для „добра соціалістичної справи“ взивали загал українського робітництва до беззглядного послуку всяким Гудецам, Діамандам, Гавзнерам і Виросткам. Поважній части укр. соц. демократів не стало вже терпцю і в імені тої групи д-р Юліян Бачинський, написав брошуру, в якій піддав острій, але оправданій критиці поведене польських соціалістів супроти Українців. Се збентежило так Поляків як і польонофільську групу серед укр. соціалістів, до якої зачисляє ся Ганкевич, Мелень і Вітик. Партійний конгрес української соціал-демократії, який відбув ся у Львові на дни 3-го грудня м. р. мав здавити „націоналістичну гидру“ і пп. Вітик, Мелень і Ганкевич виставили проти неї гармати найтяжшого калібру. Але національні соціалісти не злякали ся терору польонофілів і опустили конгрес в числі 32-ох делегатів (усіх делегатів було 84, поміж ними 13 неправних, бо не заступали ніякої організації), а тепер працюють над основанем самостійної української народно-соціалістичної партії, на вір чеської, яка при останніх виборах стерла на прах чеських централістів. — Честь і слава тим українським соціалістам, що почуте народної окремішности і достоїнства поставили висше, як всякі шумні, і неможливі до здійснення деклямації про інтернаціоналізм. Ми радіємо, що і між галицькими соціалістами насилуваній до тепер народний дух, народна ідея, найшли належне узгляднене.

¶ Ще одна війна. Вже від довшого часу старає ся Росія забрати собі Персію. Тепер, коли Персія ослаблена внутрішніми революціями, зажадала Росія від неї усунення Американця, Шустера, який енергічно реформував перські фінанси і тим способом в коротці мав запевнити цілковиту фінансову незалежність Персії. Перський парламент не згодив ся на домагання Росії, а у відповідь на се російське військо дістало приказ машерувати до перської столиці, Тегерану. Перське населення страшно обурене на Росію, почало збирати ся народні віча, на котрих проголошено свята війну проти Росії. Та хоть як слушна була справа насилуваної Персії, як свята і слушне обурення населення — вони не могли устояти ся проти брутальної сили північного медведя. Козаки підходили під столицю і не було иншої ради, як уступити перед насильством. І рада перських міністрів згодилась на домагання батюшки і усунула Шустера. Сей розпучливий крок міністрів які не бачили иншого виходу, як уступити, не найшов однак одобрення перського парламенту. Тимчасом Росія, після телеграмів, мимо цілковитої згоди перського уряду на усі її жагання, по варварськи газдує далше у чужім краю. Ціла північна часть країни, куди переходили російські башибожики, є вкрита тисячами трупів мужчин, жінок, дітей і старців,

покалічених і безобразних в огидний спосіб. Цілою провинкою нещасних було се, що вони случайно найшли ся на тій дорозі, кудю йшли опричники кривавого царя. Десятки тисяч вдів і сиріт мре голодовою смертю. Персія відкликала ся о поміч до цілого цивілізованого світа. Шустер находит ся все ще в Тегерані, в столиці Персії, та жеде на іменованого наслідника, щоб йому передати уряд.

¶ Поділ Хін. Кривава революція в Хінах добігає кінця. Після останніх вістий, цісар ураз з усею своєю родиною згодив ся зрезигнувати з престолу. Отсе і заявив цісарський повномочник, прем'єр Юан-Ши-Кай на засіданні відпоручників обох воюючих партій; іменно оба ворожі сторони заключили завіщене оружжя і ведуть тепер мирні переговори в Шангаю. І як звичайно підчас всяких переговорів, так і тепер кожда партія хоче виторгнути як найбільше для себе. Правительство хоче перефорсувати монархію з як найширшою конституцією, революціонери не хочуть відступити від республіки. І сі послідні зробили проект, щоб рішене віддати. під всенародне голосуванє, на що однак заступники династії ніяк не хотіли пристати, побоюючи ся, що за монархічною формою правління заявить ледви декілька провінцій, а подавляюча більшість буде голосувати за республікою. І так як стоять справи днесь, то значить на випадок, коли не вмішає ся ніяка посторонна держава, то за два, три тижні прибуде ще одна республіка — Хіни. Річ природна, що так як і кожда людина в приватнім своїм життю, так само і держави, мають своїх „щирих приятелів“ які показують ся спеціально в часі скрутного положення. Таким „щирим приятелем“ Хін показала ся Росія. Вона на дни 28-го врудня зажадала, щоб хінський уряд зрезигнував урядово зі зверхництва над Монголією і Туркестаном, які мають стати незалежними державами під протекторатом Росії. Хінський уряд отверто признав ся, що в теперішню пору сему спротивити ся не має сили і лишає Росії вільну руку. І сейчас, таки того самого дня, вступив на престол Монголії Кутукту-хан, привертаючи тим способом опять до життя колишню величезну державу, яка в XIII-ім столітті сягала від берегів хінського моря аж по українські степи і під якої напором упала роздроблена на дрібні уділи княжа Русь-Україна. В сей спосіб на дни 28-го грудня 1911 стала ся історична подія перворядної ваги, яка відразу змінила ціле політичне положення в Азії. Сей крок Росії викликав в політичних кругах в Вашингтоні переполох і Злучені Держави суть готові як найенергічніше запротестувати проти прилучення до Росії сих двох велитенських провінцій. Притиснений з двох боків хінський цісарський двір цілковито скапітулював і здав ся на ласку і неласку народу. І так за дуже короткий час має зібратися конституанта, зложена з вибраних людом послів і тії будуть рішати, яка форма правління має наступити в Хінах.

¶ Страх перед відродженем українства. Російські кнотовладці лякають ся остатними часами більше як коли грізно для них української небезпеки, тому хочуть здавити український рух. Так от на днях заборонили харківським Українцям святкувати ювілей уродин Маркіяна Шашкевича. Сі заборони однак не здавлять могучого українського народу в Росії, а противно гототі причинити ся скорше до вивоводження з вражних насильних кайдан неволі.

Грицько Новаленко.

ЗРАДА.

Драматичний епізод у трьох актах
із початку XVIII віку.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Яценко Іван, сотник немолодий, дуже повний.
Марія, його жінка, літ 25.
Палажка, служниця Марії, вдова.
Колодїй Петро, значний козак.
Джуро, його джура.
Демко, його старий.
Мозан і друзі старий.
Значні і прості козаки, селяни, Москалі.

Діється в сотенному місті, в полку Переяславському,
в домі сотниковому, 1708—1709 р.

АКТ ПЕРШИЙ.

Велика хата в домі сотниковому, перша
од сінний. На стінах олійні портрети Б. Хмель-
ницького і Мазепи і ще кількох знатних осіб.
— Стіл і лави, застелені килимами.

I.

Яценко, убраний просто і легко; Марія
біля відчиненого вікна.

Яценко: Ізнов я маю од ясно-
вельможного наказ вести сотнян.

Марія: Куди?

Яценко: На Десну, а далі вже
куди там доведеться — не відомо...
Коли у Крим, у Польщу, то дарма;
а як у тую клятую Інфляндську зем-
лю... То я вже думаю, чи не післати
замість себе кого молодшого... Бо вже
мені не служить і колишня сила,
і здорів. Ізнов у мене поперек бо-
лить, неначе хто гризе його зубами,
і ние у кістках.

Марія: Се тобі звичайно так бу-
ває у дощову пору. Ось уже кілька
день не видно сонця, та дощ, та не-
года; видно на осінь повертає.

Яценко: Ти-б загадала на ніч
наготувати мені якої масти або що.
Оттам у молитовнику десь я записав
одну добру масть, що мені той Лях
порадив. Добра масть.

Марія: Я наготую звичайної мас-
ти, що тобі помагає.

Яценко: Та на вечерю коли-б
чого такого горячого та з перцем, мо-
же-б воно чи веселіше було... (Визи-
рає у вікно). Отже й капосні хлопці:
не зачинили хвіртки, а свині й наліз-
ли до ожерев. Палажко! Біжи, по-
гукай отих капосних Грицька та Дань-
ка, я їм задам! (Палажка озивається
з другого покою: Зараз!)

Марія: Коли-б не мокро та не
хмарно, пішла-б погуляти туди, за
гай, на гору.

Яценко: Чогось ти сумна та не-
весела, моя голубко. Я здавна помі-
чаю: як хмарна та дощева пора, —
тобі сумно.

Марія: Я колись любила хмарну
пору. Так тихо, поважно. А тепер
не люблю. Бо не можна мені йти гу-
ляти. Ось неділя, а я мушу сидіти в
хаті.

Яценко: Чого тобі так подобається
ходити за ліс, на гору?

Марія: У ясний день звідти вид-
но — Дніпрові гори. Там десь дале-
ко-далеко на захід — неначе сивіє
хмариночка, — то Дніпрові гори. Я їх
люблю.

Яценко: І що з їх? Я знаю, те-
бе тягне туди, у свій край, за Дніпро.
А там що? — Руїна!... Немає там
добра й спокою... Тільки тут, по сей
бік Дніпра, в Гетьманщині й можна
жити. Ляхам і Татарам сюди далеко.
Живемо тут під рейментом мудрого
геньмана і під міцною рукою царя,
заводимо оселі, хутори, худобу...

Марія: Не самою худобою жити...
Я там зросла, там, за Дніпром, і ме-
ні все сниться той край, нещасний,
зруйнований, кровю залитий, а все
милий мені.

Яценко: Сумно то мені. Знаєш,
Маріє, здавна і доси ти мені мила.
Гадав, звикнеш у добрі й супокій...
Хиба я скривдив тебе? Або нам не
добре жити?

Марія: Я вельми вдячна тобі, мій
пане, поважаю тебе і все пильную,
аби тобі догодити.

Яценко: Я зе знаю. Вірнішої і
ліпшої дружини як ти, може й на
світі не знайдеш. Та все до мене ти
наче холодна, і все сумна. Неначе
душа твоя десь не тут, а там...

Марія: Що маю чинити... Я-б ра-
да забути, та видно не забуваєть ся
те, що за молодого віку діяло ся. А
там-же я зросла, там і неня моя вмер-
ла.

Яценко: Який би я був радий
та щасливий, коли-б ти була до мене
щиріша.

Марія: Я ніколи не промовила
тобі нещирого, неправдивого слова...

II.

Палажка іде із сінний, за нею слуга.

Палажка: Уже свині повиганяли.

Слуга: До нас прибув якийсь
значний козак, а з ним і джура.

Яценко: Хто-б се? Іди-ж, хлоп-
че, візьмеш у їх коні, а я вийду стрі-
чати. (Надів жупана і пішов, за ним
слуга).

Марія: (визирає у вікно). Хто-ж
се і звідкіля?

Палажка: (Визирає). Наче Запо-
рожець, та який гарний! Витають ся
з паном...

Марія: (Стурбована). Ах, се-ж він!

Палажка: Чого-ж, моя пані, тур-
буєте ся? Хто він? Ваш ворог?

Марія: Се він... Ах, се він... Не
питає, серце...

III.

Петро Колодїй і Яценко входять.

Колодїй: (кланяється). Витаю
щирим козацьким уклоном пановних
господаря і господиню.

Марія: (кланяється). Спасибі.

Яценко: Дякуємо панови, що
завитав до нашої господи. Просимо
сідати. (До Марії): Нехай би наготу-
вали там де-чого, щоб добрим людям
підкріпити ся з дороги. (Марія і Па-
лажка вийшли).

Яценко: А ваша милость у Сі-
чи пробуваєш?

Колодїй: Бував я скрізь, а те-
пер саме іду з Січи. Запорожці, бра-
ти наші милі, бажають щастя і сили
козацтву городовому і хотять у купі
з ними та в згоді стояти за добро і
волю неньки нашої України. А що
бували иньшим часом сварки, то все
нехай забудеться. Бо то все повста-
ло більше з приводу ворога душ хри-
стіянських та заходами лукавих су-
сідів наших.

Яценко: Од віку славне лицар-
ство січове єсть корень і твердиня
нашої сили і слави. Для того називає
ся козацтво Українське Запорозьким;
для того і я, недостойний, за щасте
маю титулувати ся сотником війська
Запорозького.

Колодїй: Нехай же буде згода!
Бо згода нам тепер особливо потрібна,
коли Україна у великій напасти. Тур-
чин, Швед і Лях і Москаль обєли
нас, і вже скоро зникне козацька си-
ла, що колись була славна по цілому
світови. Незгоди та сварки наші до-
вели до того Україну. як у тій новій
думі мовить ся:

Жаль ся, Боже, України,
Що не в купі має сини.

Один живе із погани,

Ілliche: сюди, отамани!

Другий Ляхам за гріш служить;

По Вкраїні і той тужить:

Мати наша старенькая,

Чом ти вельми слабенькая!

Третій Москві вже голдує

І їй вірно услугує...

Немає ладу, єдності. — немає спокою:
През незгоду всі пропали,
Самі себе звоювали...

Яценко: Так, я чув сю думу,
вона десь недавно складена. Чутка

йде, що зложив її сам Ясновельмож-
ний Рейментар.

Колодїй: А хоч би й так, то хи-
ба неправда. Пан гетьман ліпше всіх
бачить, у чому наше лихо. Як той
казав: до булави треба голови. А я
маю листа до вашої милости од Ко-
шового. Декому з тутешньої старши-
ни вже одвіз листи. А тепер іду до
Батурина.

Яценко: До Батурина? Може і
до Ясновельможного?

Колодїй: Може пощастить і йо-
го бачити. Мені вже доводило ся єво-
го літа бути у Батурині.

Яценко: Як же там ся має стар-
шина генеральна? Як сам Ясновель-
можний?

Колодїй: Турбота йому велика.
Він за всіх, за всіх нас клопочеть ся.
А літа його вже великі. на силі під-
упадає... Старий і слабий тілом, а дух
ще орлиний! О, я бачив його на бен-
кеті... Його душа — огонь, заму-
рований у камені, що як вирветь ся,
то запалить пів світа...

Яценко: То ваша милость біль-
ше у Січі пробуваєш?

Колодїй: У Січі — звичайний
притулок вольному козакови. Тіль-
ко я більше мешкаю за Дніпром,
де Богуслав і Кореунь.

Яценко: Довело ся й мені по-
бувати за молодих літ у Січи, та не
на довгий час. Ходив і в Польщу із
Ясновельможним, 705 року, за Злуч,
аж до Львєва і Лубна. Прекрасний,
роскішний край, та ладу немає, че-
рез дурний розум панів. Був раз і в
Москві, їздив по грамоту на свої
мастки. В Московщині люди вбогі,
живуть як у хлівах, немає їм ні волі,
ні просвіти. Про те свої звичай боро-
ронять кріпко, за православну віру
та за царя кожне вмерти раде...
А всякого, хто голить бороду, курить
люльку, або вміє по латині — вважа-
ють за єретика. Се вже цар Петро
позаводив, як і в нас, звичай, що вже
й там поміж боярами стали голити
бороди, вчити ся по школах.

Колодїй: Я все те бачив. О, ве-
лика земля Московська, здається,
й краю їй немає, особливо туди, на
Північ і на Схід. Та дика, непроход-
на та земля, болотами, лісами поня-
ла ся. І люди в тяжкому ярмі, у раб-
стві. Широка єсть земля Московська,
та тісно там і сумно жити людям.
І дивно, як те царство вдержало ся,
не завалило ся!...

Яценко: Москва на злиднях збу-
дована і злидними годована. Та сила
їх у тому, що всі вони царя раби по-
кірні. Там усі гурту держать ся, там
— єдність, хоч і рабська, — тим во-
ни могуті...

Колодїй: Коли-б то в нас завес-
ти єдність та не рабську, а братер-
ську! Ото-б була щаслива й вільна
Україна, і ворстам страшна.

Яценко: Видно, ще наші люди
не можуть обійти ся без ярма, без
сильної руки. Бувало волі в нас бо-
гато, а братерства мало. Ніхто не хо-
че слухати начальників, а кожний
хоче бути паном. Хиба не бувало в
нас по два й по три гетьмани разом?
Один на другого йшов війною, і край
наш милий огнем і мечем пліндува-
ли. Се вже за сього мудрого гетьма-
на утихомирило ся в нас, та й то
лиш по сей бік Дніпра, де ближше
до Москви. А там у Полтавському
полку і далі в Полі — там і доси
оглядай ся, чи не визирнуть де хар-
дизяки. Чи давно-ж то навіжений
Петрик із Татарвою наміряв ся порі-
зати усіх людей статочних, аби голо-
колінки п'яні панували... Хвалити Бо-
га, тепер у нас жити с'як так можна.
Тільки й дошкулують нам оті похо-
ди. Що вже втратило ся на їх вій-
сько, то й кінця немає. Ми здавна
звикали воювати з Татарвою, Ляхами,

а нас женуть на Північ, в Інгерман-
ляндію, в ліси, болота; та ще й від-
дають під команду московських Нім-
ців. О, то сам нечистий вигадав мос-
ковського Німця. Німець у Німеччи-
ні — добрий чоловік; і з Москалем
іще можна жити. А як Німець на
московській службі, — то лиха годи-
на.

Колодїй: Тай поміж московськи-
ми панами немало єсть таких, що на
їх плачуть ся наші люди.

Яценко: О, богато єсть. І не дай
Бог понаести під їх команду. Ось я
знов маю наказ вести сотнян на Дес-
ну. А далі куди доведеть ся — не
знаю. Гадаю, щоб післати замість се-
бе кого молодшого, та бою ся гніву
Рейментарського. А я вже не моло-
дий, послужив не мало, нехай би ще
молодші послужили.

Колодїй: Іще пан сотник кіль-
кох молодих за пояс заткне.

Яценко: Де вже нам, де вже!

IV.

Марія ввійшла.

Марія: (до Яценка). Там усе на-
готовлено.

Яценко: Просимо підкріпити ся
з дороги.

Колодїй: Я маю де-що перека-
зати панови на самоті.

Яценко: Добре. Ходім же до то-
го покою, (до Марії) і щоб до нас
ніхто не йшов.

Марія: Добре.

(Колодїй і Яценко пішли до инь-
шого покою і зачинили ся).

Марія: (сама) Жаль ся, Боже,
жаль ся, Боже...

V.

Палажка іде з сінний.

Палажка: Там його джура, мо-
лодий козак, із нашими козаками роз-
мовляє, та такий жвавий!... Моя пані
плачуть? Чого се?

Марія: Ах, так сумно... Сумно
чогось. Я-ж гадала, що на віки втек-
ла вже з під Немирова, що все забу-
деть ся, минеть ся...

Палажка: Хоч не забуло ся, та
минуло ся. Там вам тяжко було по-
кидати рідний край, і добро, і матчи-
ну могилу... За те знов тут придбали
мастки і честь, бо тепер ви пані сот-
ницька. Туд од Ляха далі, затишні-
ще. Хоч не забуло ся, та минуло ся.

Марія: На лихо мені, і не мину-
ло ся.

Палажка: Будемо краще розмов-
ляти про що иньше.

Марія: Добре.

Палажка: Який гарний козак сей,
як орел! Джура його мовить, що се
ватажний козак, сей Петро Колодїй;
його, мовить, і Татарва, і Ляхи
знають, і в Москві про його чували.
А як глянула я, — не надивила ся-б.

Марія: Він теж із під Немирова.

Палажка: То пані знали його
там? То се він нагадав вам про Не-
мирів?

Марія: На мое лихо... Жаль ся,
Боже!

Палажка: То пані його колись
там добре знали? Якже його не по-
кохати? Хиба можна такого не поко-
хати?

Марія: Так наче ти його вже по-
кохала?

Палажка: І, куди вже мені.

Марія: То ліпше мовчи.

Палажка: Або я що?

Марія: Мовчи до віку про се. Ав
слова, ані пари з уст.

Палажка: Мовчати-му... Так ось
де воно, те лихо... Моя пані мила,
Я до віку мовчати-му... Покрий і за-
ступи нас од напасти, Мати Божа.

Марія: Ти мовила, там джура
гуляє. А його-ж треба нагодувати
напоїти. Поклич його сюди.

Палажка: Добре, я покличу. (Пі-
шла).

(Дальше буде).

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Валог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпона, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Валог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Касків, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добоп, Lansford, Pa.

Організатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союзу“
знаходиться під числом 83 Grand St.,
(у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2040 KBIT \$700.00
на сімсот доларів, котрі п. Матрона Гарбера отримала як посмертну допомогу по мужу Даньку з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Глен Лайон, Па. дня 8. грудня 1911.
Матрона Гарбера.

Свідки:
Николай Гриник,
Андрій Зувицький.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 27.
Микита Сийчак предс.,
Алексе. Фринько секр.

Ч. 2071 KBIT \$100.00
на сто доларів, котрі місцевий уряд отримав як похоронні кошти по Мих. Сенику з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Маганой Плейн, Па. 9. грудня 1911.
Николай Сеник.

Свідки:
Олекса Загібайло,
Михайл Гевчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 28.
Юліян Муха предс.,
Іван Криба секр.

Ч. 2072 KBIT \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Марія Гавран отримала як посмертну допомогу по мужу Якимі з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Сімсон, Па. 9. грудня 1911.
Марія Гавран.

Свідки:
Теод. Гавран,
Дм. Єдинак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 43.
Мих. Онуфряк предс.,
Ілько Гарбера секр.

Ч. 2074 KBIT \$175.00
на сто сімдесят п'ять доларів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошти по Онуфрію Кушляк з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Ст. Люїс, Мо. (дати не подано) 1911.
Петро Кушляк.

Свідки:
М. Петровський,
Д. Микитяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 179.
М. Петровський предс.,
Д. Микитяк секр.

Ч. 2078 KBIT \$800.00
на вісімсот доларів, котрі п. Анастасія Чорнева отримала як посмертну допомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Джерзі Сіті, Н. Дж. 10. грудня 1911.
Анастасія Чорнева.

Свідки:
Сидор Хитрин,
К. Піддубчинин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 70.
Ст. Миланович предс.,
Антін Онисик секр.

Ч. 2079 KBIT \$200.00
на двіста доларів, котрі п. Теодор Чорневий отримав як посмертну допомогу по браті Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Джерзі Сіті, Н. Дж. 10. грудня 1911.
Теодор Чорневий.

Свідки:
Сидор Хитрин,
К. Піддубчинин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 70.
Ст. Миланович предс.,
Антін Онисик секр.

Ч. 2080 KBIT \$400.00
на чотириста доларів, котрі п. Йосиф Благітка отримав як посмертну допомогу по жені Анні з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Буфало, Н. Й. 8. грудня 1911.
Йосиф Благітка.

Свідки:
Павло Левчук,
Іван Бурштинський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 127.
Андрей Грех предс.,
Андр. Бумбар секр.

Ч. 2081 KBIT \$400.00
на чотириста доларів, котрі п. Мих. Петранич отримав як посмертну допомогу по жені Насті з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Мадера, Па. 16. грудня 1911.
Михайло Петранич.

Свідки:
Йосиф Ялечко,
Гнат Пилип.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 294.
Гнат Пилип предс.,
Петро Гарбінський секр.

Ч. 2082 KBIT \$400.00
на чотириста доларів, котрі п. Яким Рапач отримав як посмертну допомогу по жені Юстині з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Майнерсвіл, Па. 18. грудня 1911.

Свідки:
Михайло Гнат,
Фецько Гуртак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 78.
Василь Крамар предс.,
Йос. Вайда секр.

Ч. 2084 KBIT \$200.00
на двіста доларів, котрі п. Ілько Грицик отримав як надзвичайну допомогу за утрату ока з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Діксонвіл, Па. 10. грудня 1911.
Ілько Грицик.

Свідки:
І. Артимович,
Андрій Мачуга.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від. 182.
Николай Комар предс.,
В. Куличинський секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Братство сьв. Володимира, від. 65, подає до відомості, що на річній мітингу 9. грудня 1911 вибрано новий уряд на рік 1912 як слідує: М. Сніко, пр.; Й. Львів, з. пр.; М. Процак, кас.; С. Матлага, з. кас.; С. Бобер, секр рек.; М. Голубець,

з. секр; М. Ліба і Ів. Панчак, контр.; К. Качуряк, кап.; Й. Ткач і О. Зюзак, дверн.; П. Дончак до фани; Й. Ткач до фляги; С. Пилип і Ів. Петрович, доз. хорих. Мітинги відбуваються кожну другу суботу по 1-шій в гали Вас. Левчика під ч. 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

МАГАНОЙ СІТІ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 222, подає до відомості, що на річній мітингу дня 10. грудня вибрано слідує новий уряд: Й. Качмарчук, предс.; А. Хомик, заст. предс.; В. Красішинський, кас.; Д. Гуменюк, заст. кас.; М. Кохан, секр.; Я. Семенюк, заст. секр.; І. Гулик і І. Хромок і Ф. Майкович, контролери; М. Гуменюк, І. Мостовик, П. Тиньо і П. Сипінь, дозорці хорих; Ф. Слівінський, капітан; А. Говча, заст. кап.; І. Вілюк, дверник.

САЙКСВІЛ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 129, подає до відомості, що на рік 1912 зістали вибрані слідує урядники: І. Ковалик, предс.; Г. Темшук, І. Оленіч і Й. Кренцілова, заст. предс.; Н. Домбровський, кас.; А. Прочко, секр. І. Сабарич і Г. Дітиняк, контр.; С. Чеклинський, доз. хорих; Й. Урам, кап.; В. Мороз, хорунжий.

НЮ ФЛОРЕНС, ПА. Братство сьв. Василія, від. 113, подає до відомості, що на річній мітингу дня 17. грудня вибрано отсей новий уряд: С. Бич, предс.; І. Максимчук, заст. предс.; А. Міхневич, секр.; М. Бабич, доктор; Ю. Глушок, дверник. — Мітинги відбуваються як і передше, в першу неділю по 15-тім, а коли 15-ого припадає в неділю — то в сю неділю. — Andrew Michniewicz. Box 34, New Florence, Pa.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михайла, подає до відомості, що на річній мітингу, відбувши ся дня 17. грудня вибрано слідує новий уряд: Ів. Собчак, предс.; Ол. Трач, секр.; М. Воляник, касієр; Ів. Білань, Ів. Дешевський і Роман Якимчук, контролери. Заразом повідомляю позамісцевих членів, що в справах братських належить удавати ся на адресу: Alex. Tracz. 741 R. R. St. Allentown, Pa.

ЮНГСТАВН, О. Братство сьв. Арх. Михайла, від. 140, повідомляє, що на піврічній мітингу дня 10. грудня вибрано отсей урядників: А. Литвин, предс.; Г. Думний, заст. предс.; П. Секела, кас.; А. Волощук, заст. кас.; В. Скиба, секр.; М. Кібала, записник; В. Савицький, заст. писаря; Т. Цибиняк, кап.; М. Мпруг, поліц.; І. Лопушанський, А. Пірко і Р. Гіль, організатори; М. Мпрудич, А. Пірко і Ю. Литвин, надз. хорих; С. Федорчик, заст. надз. хор.; М. Прокопенко і М. Багній, поліц.; В. Хумик, заст. пол.; В. Савицький і Р. Гіль, контр.; Г. Думний і М. Кіхтон, чл. мир. суду; В. Савицький, секр. мир. суду. — Ухвалено, що котрий член не буде ходити на мітинги, мусить платити кару 50 ц., а урядник 1 дол. Котрі члени не вирівнують своїх довгів до кінця сего року, зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союзу. — А. Литвин, предс.; П. Секела, кас.; В. Скиба, секр.

Порт Джервіс, Н. Й. Братство сьв. Арх. Михайла, від. 198, подає до відомості, що на річній мітингу дня 17. грудня вибрано отсей нових урядників: М. Ванко, предс.; І. Шевчук, заст.; предс.; М. Кухтяк, скарбник; А. Білик, заст. скарбника; Ф. Бернад, секр.; К. Крамар, заст. секр.; Н. Каваліц і Й. Каспер, контр.; М. Вусик, і К. Поддубчинин, надз. хорих; Ф. Бернад, орг.

Бофало, Н. Й. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 15, подає до відомості, що на річній мітингу дня 16. грудня вибрано слідує новий уряд: Д. Котелець, предс.; Д. Зинчак, заст. предс.; О. Гриньків, секр.; Д. Мидзян, заст. секр.; Й. Пятак, кас.; М. Костецький і М. Виростко, надз. хорих; М. Гараузу, І. Шафран і Д. Рижик, контр. комісія; П. Сивик і І. Олійр, хорунжі; Т. Мигаль, маршалок; С. Лещинин, дверник. — Онуфр. Гриньків, секр.

Гавторні, Ілл. Братство сьв. Михайла, від. 242, подає до відомості, що на річній засіданню вибрано отсей урядників: А. Дячипин, предс.; Г. Гринишин, заст. предс.; Д. Лантвіт, кас.; Ю. Бойчук, секр.; В. Терлецький, заст. секр.; П. Шумський і Г. Гринишин, конт. комісія; Г. Гринишин, надз. хорих. — Ю. Бойчук, секр.

Нюарі, Н. Дж. Тов. Богдана Хмельницького, від. 133, подає до відомості, що на річній мітингу дня 2. грудня с. р. вибрано слідує новий уряд: В. Кохалець, предс.; С. Головач, заст. предс.; М. Маюрчак, кас.; О. Чехович, заст. кас.; Т. Брик, секр. рек.; Роман Куніцький, секр. фін., 77 West Str., Newark, N. J.

Ембрідж, Па. Братство сьв. О. Николая, від. 276, повідомляє всіх своїх позамісцевих членів, що на річній мітингу дня 10. грудня с. р. вибрано отсей новий уряд: В. Татомір, предс.; А. Цебак, секр.; І. Палиця, кас.; Т. Гусак, і С. Гомзяк, контр.; В. Уштан і Ф. Танчак, надз. хорих. — Розмет і всі письма належить присилати на адресу секретаря: Andrew Cebak, Box 443, Ambridge, Pa.

Голден, В. Ва. Бр. сьв. о. Николая, від. 298, повідомляє, що на річній мітингу вибрано слідує новий уряд: Й. Румак, пр.; А. Крупа, заст. пр.; Ів. Овоц, кас.; І. Котелець, заст. кас.; І. Кушнічук і М. Овоц, дозорці хорих; В. Бек, секр., Гр. Цюріло, заст. секр., М. Петрович, дверник.

Елізабетпорт, Н. Дж. Бр. сьв. Арх. Михайла, від. 142, повідомляє, що на дні 16. грудня с. р. відбув ся річний мітинг на яким вибрано слідує новий уряд на рік 1912: Я. Родзиняк, пр., Ю. Родзиняк, з. пр., Я. Цурчак, кас., І. Цурчак, з. кас., А. Дронжевський, секр. фін., Д. Павук, секр. рек., Н. Ковалевчук, з. секр., Т. Жилка і В. Бернат, контролери комісія. С. Родзиняк, І. Лещак, М. Стадник, В. Дорош, І. Жидзік, назирателі хорих, П. Мамчак, хорунжий, М. Богач, дверник, Е. Мамчак, організатор. Мітинги будуть відбувати ся в кожну другу суботу по першій. Повідомляє ся всіх що в місяцях січнію і лютім будемо припинати нових членів до Братства без вступного, до Р. Н. Союзу після статутів. — Я. Родзиняк, пр., А. Дронжевський, секр.

Е. Гемонд, Інд. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 226, подає до відомості, що на своїм річній мітингу, який відбув ся дня 11 грудня, вибрано отсей старий уряд. Мітинги будуть відбувати ся у гали на Колумбія Авеню, число 1126. — Андрій Мпшинин, пр., Теодор Папуга, кас., Козма Остаф, секр.

Літсдейл, Па. Бр. сьв. П. і П., від. 110, повідомляє, що вибрано слідує новий уряд на рік 1912: І. Тигонь, пр., П. Смоленський, кас., А. Роман, секр. — А. Роман, секр.

Травгер, Па. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 25, подає до відомості, що на річній мітингу дня 10. грудня вибрано слідує новий уряд: А. Філяк, предс.; Д. Тарбай, заст. предс.; А. Сівак, секр.; І. Юшак, заст. секр.; Д. Баницький, кас.; О. Козак і Г. Баюс, контр.; В. Юшак і В. Сунько, дозорці хорих; Я. Юшак, капітан; П. Смеречняк, хорунжий; П. Кісей, дверник. — Котрі члени не можуть задля великого віддалення ходити точно на мітинги, нехай всі письма присилають на адресу секретаря: Anthony Spiwak, Calumet, Pa.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союзу просить ся братські оголошення в справі мітингів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союзу“ присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у яким мають бути поміщені в часопис. Усі оголошення, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

Михайло Угорчак, 204 WEST 148 ST., NEW YORK CITY.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

виписує різні українські і інші костюми на представлення і характеризує по низьких цінах. Замовлення приймає що найменше на 8 днів перед представленням.

Позір!

Подася до відома всім Русинам, що друкарню П. Шпікули перебрав п. Ганяк. Просить, ся від тепер звертатись до нього з друкарськими роботами, як: коверти на Різдва, тивети і инше. — Та кож портрети руських ченців повинно ся замовляти тільки у свого чоловіка.

Г А Н Я К, фотограф,

613 Carson Str., Pittsburg, Pa.

Фарми на місячні сплати в Richland, 20 минут їзди з Atlantic City, а 40 минут з Philadelphia. Пишіть, залучаючи 2-цент. марку. — S. M. Kuilowsky, 336 E. 13 Str., New York, N. Y.

Жінки! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука у вашій рідній мові. Станьте ся незалежними. Наука триває 3 місяці; по її скінченню видаємо диплом. Адресувати: Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery, 229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Європейська адвокатсько-нотаріальна і війсьнова канцелярія.

За малу винагороду переводимо, в старім краю процесу ґрунтові, спадкові і грошові, стягаємо заделі рати і переводимо в правий табулі всякі документи, нотаріальні акти, повноваження, контракти купна і продажі. Тестаменти; скрипти; дозвіл декларації і спадкові, потверджені цю. корол. генеральними Консулятами. Виробляємо урядовою дорогою асентурною подаю та увільнення від військових виправ та маємо самих найліпших адвокатів, що вступують наших клієнтів. Всякий в нас споряджений документ, має правну важність в старім краю. Ідучи до Росії виробляємо паспорт для вільного перелазу через границю. Порада даром. Голосіть ся або пишіть в всякій справі: D. Klarer, 121 Norfolk Str., New York, N. Y.

Лише \$1.50 місячно!

Бели жожете платити \$1.50 місячно, то пишіть Вам сейчас на кредит гарний 14-каратовий золотий годинник з трьох ковертах в писемною гарантією на 20 літ, а також красний ланцюшок і дармовис.

Ціна того годинника в ланцюшком і брелком висить \$26.00. Зараз не жадаете грошей, лиш пишіть по ілюстрованій каталог, долучуючи марки на відповідь.

COLUMBIA WATCH CO., Dpt. R., 403 E. 5th Str. NEW YORK, N. Y.

Позір!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешкання, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союзу ч. ....

Ім'я і навіско моє звучить .....

Моя стара адреса звучить .....

Прому послати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить .....

Просимо згадати собі сей взірць і після того взірця змінити, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

На сплату

по 5 цент. денно або \$1.50 місячно.

Кожному Русини пишіть 14-каратовий, поволочуваний годинник і дармовис вартости 20 доларів, на сплату по 1 дол. 50 цент. місячно.

Місячні рати будете сплачувати лишень тоді, як дістанете вже годинник, випробуєте його і будете задоволені з нього.

Пишіть сейчас по інформації і каталог, залучаючи марку на відповідь, до:

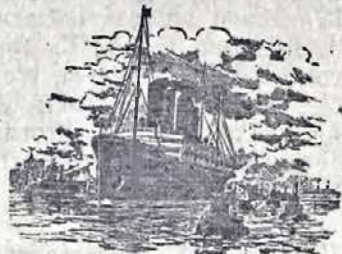
AMERICAN WATCH CO., DEPT. 6, 1152-1154 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL. Room 210.

— Григорій —
Мунашевський
Член Р. Н. Союзу.

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

ТЕЛЕФОН:
Nr. 887.
Orchard.

ОДИНОКА РУСЬКА АГЕНЦІЯ ШИФКАРТОВА В НЬО ЙОРКУ.

ВАЖНЕ! По причині конкуренції між лініями, можете від нас відхити до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбург, Бремен, Роттердам і Антверпен.

Жиючим подальше від Нью Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші агенти зустрічають пасажирів на стаціях (derot) в Нью Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх багажі і нічліг.

ВИСИЛАЮ ГРОШІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СВІТА, скоро, точно і тано. Мінню гроші на старокраєві, на американські після найвишого курсу.

КРАЙНІ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до добре званого, авторизованого агента і високо кваліфікованої Руської Агенції в Нью Йорку.

Хто має замір їхати до старого краю, або спроводити кого до Америки, нехай удасть ся до мене, а всім ручу за найліпшу службу. Прому Пов. Членів Р. Н. Союзу, звернути на се увагу.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефоні до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Новий вибір русько-українських рекордів.

Грамофони продаємо на сплату; рекорди в мовах: русько-українській, польській і інших.

Депозит \$5.00 принесе до Вашої хати 20-доларову говорючу машину разом з 12-ма кусниками пісень, вальсів ітд.

У власнім інтересі Вп. Купуючи так місцевих як і з околиць, радимо, перед закупном якогубудь грамофона, зайти ласкаво до нашого складу і оглянути наші говорючі машини; се воєсім не обов'язує нікого до купна.

Як Вас цікавлять золоті ювілейські виробі, посідаючи повну гарантію, то зажадайте спеціального каталога в 150 річах, як кашонковими і стінними годинниками, будильниками, бранго-летами, ковтками та иншими ювілейськими річами.

Наш склад є отворений кожного дня до 9-ої години вечером а в неділі цілий день.

Каталог висилає ся даром.

GLOBE RECORD & SUPPLY CO. DEPT. T.

131 E. 7th STREET
NEW YORK, N. Y.

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невралгії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у“ в хвилі, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лік має зацвєнену постійну славу від 43 літ. Уживають його скрізь по цілм світі, а дістати його можна у всіх друготорах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруження мускулів, звихнень, болів в сугавах, в боці і в грудях, болю зубів, уший і жолудкових корчів.

Повне поученє в руській мові знаходиться в кожній коробці.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслідвань. Правдивий Pain Expeller знаходить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена на образку.

Сей лік виробляють

F. Ad. Richter & Co.

213-215 Pearl Str., New York City

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

виписує наряди на весілля, хрестини і всі інші забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

R. J. GLICK Агент асенураційний від огни.

Офіс знаходиться в WILLIAM MCCONNELL BUILDING (15-30)

SHAMOKIN, PA.

Ім. з 17 камінями
ЖЕЛІЗНИЧІЙ ГОДИНИК
для муштин

і жінок, накручує ся без ключика, поволочуваний, з гарантією на 20 літ, подвійні куверти красною вишивкою. Ходить безупинно точно на спеціально зроблений для людей, котрі роблять при желізничних, і гарантує ся на 20 літ. Неввичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кождо адресу за посліплатою (C. O. D.) \$5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если ему не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у нього купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом поволочений ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO

1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

В першій русько-американській

РИЗНИЦІ

в Шенандоа, Па.

можна дістати

всі церковні і братські річи.

Всякі замовлення приймаєть і після желания виготовляєть.

Приймаєть ся також старі річи до направи.

Світло церковне найліпшої якості.

Церковні книги різної величини як також всякі молитвенники в різних цінах.

Ризниця має на складі блякети метрик уроджень, вінчань і успохних. — 100 за 95 цент.

На надане висилає ся ціники.

Пишіть на адресу:

RYZNICIA, 114 S. Chestnut Str., SHENANDOAH, PA.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пічність складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевніших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контролорів. Продаємо КОРАБЕЛЬНІ НАРТИ на найліпшій лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по поточнім курсі.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, урядн. банк.

Найвище забезпечене \$100,000.00

Читайте з увагою!

Не дайте дурити ся агентам крикливою і брехливою рекламою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви зашитайте цигана, чим він ручить і де його варука? Відвільний Агент і банкир складає варуку в державну касу. Заки повертете кому свій гріш, чи то до перехованя, чи переслання до старого краю, поперед переконайте ся, чим і як то ручить за ваш тяжко заправований гріш. Я вложив в державній касі **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.** Як варуку для вас

тому тамте, що треба уникати непевних банкірів. До ваших послуг є старий, опитний Агент, який висилає 100 корон за \$20.43, 200 корон за \$40.85, 500 корон за \$102.00, 1000 корон за \$204.00. Продає шифкарти до Європи і до Америки, робить контракти, повноваження та полагодує військові справи, а усе те робить

дешево, совісно і точно.

Пишіть по подробці курсу і ціни шифкарта. Відповідаю відвотною поштою, а всяку порад даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER

141 Washington St., New York.

23-48

Найвище забезпечене \$100,000.00